

רוקודים

מגזין לריקודי עם ומחול

NIRKODA

עמותת ארגון המדריכים
והיוצרים לריקודי עם

גליון מס' 108 | מרץ 2022

לקבלת עתון לחצו **VIP**

משרד
התרבות
והספורט

המשרד לפיתוח
הנגב והגליל
2019 מרכז התרבות והספורט

פסטיבל מחול כרמיאל 5-6-7 ביולי 2022

את הגזיזה הנצא אי אפשר להפסיק

פסטיבל

מחול כרמיאל

Karmiel Dance Festival

לפרטים וכרטיסים טל. 04-9881111 רכישה באתר www.karmielfestival.co.il

כרמיאל. מרכז החיים בגליל

The World of Jim Gold International

טיולי פולקלור בינלאומיים של ג'ים גולד 2022

יוון ואיי יוון

8-21 באוקטובר, 2022

בהדרכת ג'ים גולד, לי אוטרהולט. אתונה, נאפפליו, ספרטה, אולימפיה, דלפי, מטאורה, מיקנה, אפידאורוס. הפלגה באיי יוון למיקונוס, כרתים, רודס, פטמוס, מפרץ קושדסי (טורקיה).

רומניה

24 באוקטובר - 6 בנובמבר, 2022

כליזמר וטיול פולקלור. בהדרכת ג'ים גולד עם ננסי הופמן ולי פרידמן. בוקרשט, בראשוב, סיביו.

נורווגיה, דנמרק, שוודיה

14-28 במאי, 2022

בהדרכת לי אוטרהולט. אוסלו, גתנבורג, הלסינגבורג, קופנהגן.

פולין 8-21 ביוני, 2022

בהדרכת ריצ'ארד שמידט. ורשה, אולשטין, מלבורק, גדנסק, גדיניה, סופוט, טורון, קראקוב.

בולגריה 1-14 באוגוסט, 2022

פסטיבל ריקודי עם בקופריבשטיצה! בהדרכת ג'ים גולד, לי אוטרהולט, לי פרידמן. סופיה, פלובדיב, בנסקו, וליקו טרנובו.

הטיולים שלנו מיועדים לחובבי פולקלור, גם כאלה שאינם רוקדים ולכל אדם האוהב טיולים ולתרבות. www.jimgold.com

אלבניה, יוון, מקדוניה, קוסובו 25 במאי, המשך 6-8 2022

בהדרכת לי אוטרהולט. טירנה, דורס, ולורה פסטיבל, קרויה, ג'ירוקסטר, סרנדה, בראט, אגם פרספה, אחריד.

פרו, בוליויה, צ'ילה 21 במאי - 2 ביוני, 2022

בהדרכת מרתה טברה. קוסקו, העמק הקדוש, מאצ'ו פיצ'ו, כפר קצ'ואה, אגם טיטיקקה, אויוני, לה פאס, מדבר אטקמה.

להרשמה תקליקו www.jimgold.com

מורה לריקוד, לתנועה, מחול

יש לנו בשבילך ביטוח לאחריות מקצועית

הביטוח שלנו נותן לך:

ביטוח חבות מעבידים

ביטוח לרכוש

ביטוח אחריות מקצועית

ביטוח צד שלישי

ביטוח הגנה משפטית

ביטוח ופיננסים

טלפון: 04-6388052 | www.rap-bit.co.il
רחוב המייסדים 22, בנימינה

אנחנו מבטחים את העוסקים בתחום הריקוד המחול והתנועה כבר יותר מ-30 שנה לפרטים ולהצטרפות לתוכנית הביטוח המיוחדת שלנו פנו:
דביר רפ - 050-9789719, dvirr@rap-bit.co.il

מעלים את הרף בביטוח ופיננסים (מאז 1978)

UNIVERSITY
OF SURREY
GUILDFORD, UK

MACHOL EUROPA

7-11 AUGUST
2022

WITH GUEST TEACHERS

SHMULIK
GOVARI

RAFI
ZIV

ILAI
SZPIEZAK

DADO
KRAUS

MOSHE
TELEM

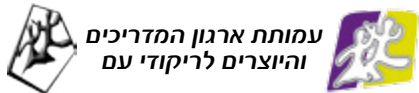
BOOK idi.org.uk ENQUIRE info@idi.org.uk

Israeli
Dance
Institute
REGISTERED CHARITY
NUMBER 279801

רוקדים

מגזין לריקודי עם ומחול

NIRKODA

גליון מס' 108 | מרץ 2022

לקבלת המגזינים לתיבת האימיל שלך, אנא הצטרף כ-VIP

- מו"ל "רוקדים נרקודה", בשיתוף המכון לריקודי-עם (וסו), ארה"ב, נשיא: בוב לוין, יו"ר: טד קומט
- עורכים: ירון מישר, רות גודמן, דני עוזיאל
- חברי מערכת: שני קרני אדוקולסי, הוני גולדפיין, בני לוי, יהודית פיקסלר, רות שנברג, ציפי שרגאי
- עריכה גרפית: אנה קדרי
- המערכת: רוקדים, דרך משה דיין 96/35 תל אביב 67320 טל: 052-5620447 פקס: 03-5614651 דוא"ל: rokdim@rokdim.co.il אתר אינטרנט: rokdim.co.il

למנוי לחץ כאן

ירון מישר

רות גודמן

דני עוזיאל

קוראים יקרים,

שוב אתכם - מגזין "רוקדים-נרקודה" 108. למי מכם ששכח, כל הגיליונות האחרונים, וגם חלק נכבד מגיליונות משנים רבות לאחר, נמצאים אצלנו באתר ההיסטוריה - "רוקדים-נרקודה": <http://magazines.rokdim.co.il>

אתם מוזמנים לחזור ולעיין בכתבות מהעבר, להזכר וללמוד על העבר ובעיקר לחפש כתבות לפי נושאים המעניינים אתכם כאן: <https://bit.ly/36DKxlb>. המלאכה לתיעוד ההיסטורי עוד רבה, אך כל כך חשובה שאני מבטיח להמשיך בה.

בגיליון הפעם:

מאיה גבע בכתבה על "**חלום של ארכיון**", בית לריקודי העם הישראליים, שיוצב סידי חולם להקים בכרמיאל. גם אצלו מאוכסנים חומרים רבים הראויים להיות מונגשים לציבור. אנו מאחלים שמזם זה יצא מהכח אל הפועל. ראוי לנו ולתחום זה שיהיה מקום בו ניתן יהיה ללמוד על העבר.

חלי לבנה שמעה מליאורה סלוצקי על ילדותה, דרכה בריקודים ובפעילותה הנרחבת בתחום זה. מי שמכיר את ליאורה יהנה ללמוד עליה דברים חדשים ומי שלא מכיר - ראוי להכיר.

מוטי אלקיס מדריך ומנהל כבר עשרות שנים את להקת המחול "אילות הנגב" מוטי נפצע במלחמת יום כיפור, אחר כך חלה בצהבת שהסתבכה, אך לא הפסיק להאמין. בשנים האחרונות, בשל סיבוכי הצהבת, הוא מרותק לכסא גלגלים, אך ממשיך להאמין וליצור ריקודים ללהקת המחול שלו. **מאיה גבע** הרחיקה לדרום ושמעה מפיו על סיפורו מעורר ההשראה.

נפתלי חייט, שחיבר את הריקוד "פעמי תמוז" (<https://bit.ly/3vm8mIO>) ללחן קווקזי, החליט להתחקות אחר שורשיהם של לחנים מהקווקז אשר להם חוברו ריקודי עם שלנו. מעניין מאוד.

דוד בן אשר סוקר לנו כמה וכמה ספרים חדשים בתחום ריקודי העם:

א. 3 ספרי ילדים חדשים של ד"ר לוי ברגיל, המביאים חלק מהריקודים שחיבר בצורה מלאה וחוויתית ביותר. כלי עזר למורים וחוויות לילדים.

ב. עו"ד ד"ר שמואל סעדיה עשה עבודת מחקר מקיפה ויסודית על שירים שאנו רוקדים והקשר שלהם לתנ"ך ולמקורות יהודיים אחרים. ספר עב כרס ובו מאות שירים-ריקודים עם המילים, המחברים, ציטוטים והסברים.

ריקוד החודש של **שרון אלקסלסי**, "להאמין" (<https://bit.ly/3guj6vM>) הינו בפוקוס בעיתון זה. כאן תוכלו לקרוא וללמוד על שרון האיש, כיצד חיבר את הריקוד וכן את צעדי הריקוד ומילות השיר.

חוויות בתמונות - הפעם מאירוע השקה של "קומונע-תל אביב" - המיזם של הילה מוקדסי להנחלת ריקודי העם בקרב הדור הצעיר.

קריאה מהנה

ירון מישר, רות גודמן ודני עוזיאל - עורכים.

הארכיון של יואב

הגיע הזמן שלריקודי העם יהיה מוזיאון

מאיה גבע שפירא

ל מי שהולך לרקוד ריקודי עם, פוקד פסטיבלי מחול בכרמיאל, שר את השירים ולא מחמיץ הרקדות, הוא אדם שאוהב מאוד את התחום. יכול להיות שמרוב אהבה הוא אפילו ילמד בקורס הכשרת מדריכים. אבל יש אנשים שאוהבים את התחום בנימי נפשם ומתמסרים אליו עד כלות, כזה הוא **יואב סידי** שפגשתיו בקיבוץ כפר המכבי. ליואב מספר תחביבים כמו שחמט, משחקי חשיבה, ספורט ומוזיקה. הוא מנגן בחליליות, חליל צד, אקורדיון, פסנתר, סקסופון קלרינט, ועוד. אך, התחביב הגדול מכולם שאף הפך ברבות הימים למקצוע הוא: ריקודי עם.

האהבה לתחום ריקודי העם החלה בכלל כשהיה צעיר, בתנועת הנוער, בצופים. אחת הפעילויות בתנועה הייתה ריקודי עם. יואב הלך להרקדות המפורסמות של **בנצי תירם** במגרש אורנים עם כל תנועות הנוער. בהמשך, פגש בריקודי העם בזמן הכשרתו בוינגייט כמורה לחינוך גופני, למד שנתיים באולפן מדריכים לריקודי עם בחיפה, בקורס למדריכי מדריכים בסמינר הקיבוצים, ובקורס מדריכים לריקודי עמים בירושלים.

האהבה שלו לתחום והסקרנות שלו גברו עם השנים והוא החל לאסוף דברים הקשורים לריקודי העם. אני מגלה אצלו חומרים לארכיון-תמונות, קלטות טייפ, סלילים, סרטי שמונה מ"מ, כמה מאות (ואולי אלפים) תקליטים, חוברות הדרכה של רישומי ריקודים, מדפים עמוסים ספרים על ריקודי עם שנכתבו בעברית, רוסית, גרמנית, ספרי הדרכה עם איורים והדרכת צעדים, כלי מוזיקה שונים, אוסף של חלילים, מכשירי הגברה, קלטות וידאו ודיסקים של ריקודי עם, טייפ שממנו **יענקל'ה לוי** הרקיד, מקל/חליל שהכין **אליהו גמליאל** ושהיה הולך אתו בטיולים והיה גם הופך אותו לחליל. הקלטות של **לאה ברגשטיין** ועוד שהתראיינו בזמנו. בקיצור אוסף נדיר של ממש. דברים שצריכים להיות במוזיאון.

זהו המצאי הפיזי, אך לצידו יש ליואב גם ארכיון ממוחשב של ריקודי עם שחוברו עד שנות התשעים, שבו רשום כל שיר, מבצע, תמונה של מחבר הריקוד, ביצועים חתוכים, קטעי וידאו של להקות מחול. בארכיון ממוחשב זה הוא איחד קטלוגים שונים (דוד אדרי, אתר לוקדים, אתר אוסטרלי, הוועד הפועל של ההסתדרות ועוד) לקטלוג אחד, תיקן דברים שמצא בספרים אך היו שגויים בקטלוגים. הוא עבר על כל התקליטים, הוסיף שירים שהיו חסרים בקטלוגים ומצא אותם בתקליטים. זו עבודה של שעות, של נבירה, התאמה, איחוד, דיוק, חיפוש מקור ברשת ובספרים.

מאין הרעיון לשמר את ריקודי העם?

תוך עבודתי בתחום גיליתי שיש ריקודים שנעלמו ואין להם כל תיעוד ונולדה בי ההבנה שיש צורך לשמר – את הקיים לפני שגם הוא יעלם, ואת השירים והריקודים שנדחקו כבר לקרן זוית אך עדיין ניתן לתעד אותם. כמו כן, זה גם ענין של אופי. יש לי אופי של אספן. אגרן. התחלתי מאיסוף תקליטים עוד לפני שהיה לי פטיפון. יש לי אוסף של כלי נגינה שונים וגם אוסף ענק של תוים וספרי זמר ישראלי. ריקודי העם אצלי זה סוג של תחביב שאני מטפח והאוסף הנלווה הוא חלק ממנו.

**יואב הוא לא רק
אספן שמתעד
דברים, מקטלג
וממחשב. הוא
גם איש חלומות.
יש לו חזון לגבי
העברת הדברים
לדור הבא**

מה זה ריקודי עם?

יואב מסביר לי שריקודי העם של היום - ההרקדות, הן למעשה כלל לא ריקודי עם, אלא נקראים בפיו "ריקודי פנאי". לפי ההגדרה האקדמית של ריקודי עם, לישראל אין ריקודי עם. בריקוד עם המחבר צריך להיות אנונימי והריקוד צריך לעבור מדור לדור במדויק (כפי שכך הדבר בפולקלור עמים שבו התרבות מועברת מאב לבן באופן טבעי).

אפשר למצוא אצלנו מספר קטן של דוגמאות כאלה, מוסיף יואב, כמו שר'לה, שימי ידך או צ'רקסיה, שמחבריהם לא ידועים. אך, מרבית הריקודים יוצריהם ידועים ולכן, תנאי האנונימיות אינו מתקיים. מכיוון שקיים רצון שיהיו לנו ריקודי עם כמו לכל שאר העמים יצרנו ריקודי עם באופן מלאכותי. ריקוד עם צריך לסמל במשהו את אופי העם או התקופה שבה הריקוד נוצר. צריך להיות לו ערך מוסף מעבר לבידור ואוסף צעדים.

יש לריקוד עם ישראלי מאפיינים רבים שיכולים לעזור להגדירו כגון: הריקוד נרקד לצליליו של שיר עם ישראלי, הריקוד שווה לכל נפש, כלומר, אין צורך להיות רקדן מקצועי כדי ללמוד אותו, אנשים יקומו לרקוד אותו באופן ספונטני באירועים שונים ללא נוכחות של מרקיד מקצועי, הריקוד נרקד על הלחן של השיר ולא על קטעי מעבר מוזיקאליים וניתן לרקוד אותו בליווי מוזיקה חיה או שירה.

ריקודי עם ועמים נוצרו לחגיגות, טקסים, חתונות והלוויות וכו' ולא למטרת בילוי בשעות הפנאי, כפי שהם קיימים אצלנו. מייסדי תנועת ריקודי העם חיברו ריקודי עם כדי

שנהייה ככל העמים ולא על מנת להתפרסם ולזכות בתואר "יוצר". כיום אצלנו הריקודים נוצרים לבידור, הם מתחלפים כל העת ונוצרים חדשים.

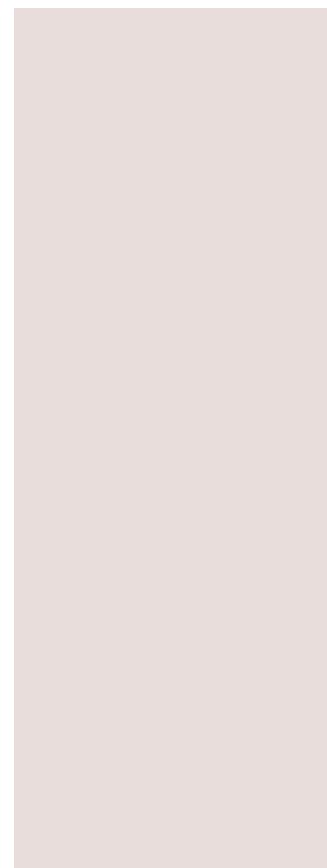
ריקודי עם אמיתיים נרקדים באחיזת ידיים! האינסטינקט הטבעי הוא לתת ידיים גם אם זה לא נאמר במפורש. לידיים יש כוח אדיר, כוח ה"ביחד", עוצמה לא רגילה שיש בקבוצה שמחזיקה אותך יחדיו. אחיזת הידיים מעבר להיותן חלק מהכוריאוגרפיה שאמורה לעבור במדויק לדור הבא, הן המבדילות בין ריקודי הפנאי נטולי האחיזה לריקוד העממי המחבר והמלכד.

דוגמאות לריקודי עם: ניגון עתיק, מים מים, לא אהבתי די, הורה מדורה, צדיק כתמר...

אנחנו במחסן והוא שולף לפתע ספר של **זאב חבצלת** "מחולנו לי ולך" ומראה לי כי לאורך כל הספר יש למחבר התחבטות לגבי מה זה ריקודי עם. בעבר, האנשים שעסקו בכך כמו **שלום חרמון**, **רבקה שטורמן** שחיפשה שפת ריקוד ישראלית **וזאב חבצלת** שעסק בחקר התחום ראו חשיבות בערכים ובמשמעות של תרבות ריקודי העם.

לחקור את השירים

יואב מיתג עצמו כבעל ידע רב בריקודים בשירים ובמקור שלהם. ההיסטוריה של השירים מעניינת אותו כמו גם המילים של השיר והלחנים. הוא מגלה לי שדבקה דלעונה בעצם בנוי משני שירים, החלק הראשון הוא 'דלעונה' והחלק השני הוא 'אל ידיל'. יש לשיר זה גם מילים בעברית שבתוכן מסתתר שם הלחן הערבי. 'מיזרלו' הוא ריקוד עמים שמקורו באוניברסיטה בארה"ב, השיר עצמו הוא שיר עם אלפי ביצועים (ערבית, טורקית, אידיש, מצרית ועוד) שכל אחד טוען שזה מקורי שלו. המחול היווני אותו רקדנו לצלילי השיר עץ

הרימון הוא למעשה הריקוד "מיזרלו". הלחן של "מיזרלו" הוכנס למספר סרטים והתפרסם. ועץ הרימון הוא בכלל לא ישראלי הוא בוכרי במקור. "זמר לך" הוא שיר בולגרי ו"שמלתך השזורה" הוא שיר רוסי ולא ניתן לחבר לו ריקוד עם ישראלי כי זה לא שיר עם ישראלי אבל זה מה שקורה בפועל.

איך משמרים את ריקודי העם?

כמי שאוהב את ריקודי העם ולא ריקודי הפנאי, יואב מדריך בשני חוגים לריקודי עם. הראשון מטרתו תיעוד ושימור ריקודים, שבו לומדים ורוקדים ריקודים מיוחדים שאינם נרקדים בהרקדות הרגילות, מיועד רק למוזמנים ובו יואב אינו גובה כסף. חברי הקבוצה משתתפים גם בצילומים ובמופעים בהפקות שונות בפסטיבל המחול בכרמיאל. השני מבוסס על ריקודי הדור הראשון וריקודי עמים. לחוגיו מגיעים אנשים ממרחקים – מחיפה, הקריות, תמרת, גבעת אלה, כרמיאל, נהריה וכו'. יחד עם זאת, יואב חושב שצריך לעשות הרבה יותר מזה כדי שריקודי העם כהגדרתם יישארו בתודעה. ראשית, יש להקים גוף בתוך משרד החינוך – משרד שיטפל בנושא. שנית, צריך מדריכים לריקודי עם שילמדו ריקודי עם בבתי הספר.

בנוסף, במסגרת הקורס להכשרת מדריכים במכללת גורדון בחיפה בו יואב מלמד יחד עם ליאור כהן הוא מעביר חלק מהידע שלו לסטודנטים: סיפורים על הריקודים, הקלטות שונות לדוגמא "נגונו של יוסי" שאף אחד לא יודע שיש ללחן זה מילים ועוד.

הדרך לשמר את ריקודי העם כהגדרתם נמצאת בטכסי החג בקיבוצים, שם עדיין יש מסורות ריקוד שעוברות כל שנה כמו בחג המים וחג העומר.

החזון

יואב הוא לא רק אספן שמתעד דברים, מקטלג וממחשב. הוא גם איש חלומות. יש לו חזון לגבי העברת החומרים הידע והתרבות לדור הבא: "אני מעוניין ליצור בית שבו אפשר יהיה לרכז את כל החומרים הקשורים למחול העממי (כולל מחול עממי לבמה) הניתנים לתצוגה: קלטות, דיסקים, תקליטים, ספרות,

תמונות, סרטונים, תלבושות, כרזות, ציוד שעבר גלגולים עם השנים, כלי נגינה וכו'. למקום הזה, שיהיה בית לריקודי העם, יגיעו תלמידי בתי ספר ללמוד את התרבות שנוצרה כאן על ידי הרצאות סדנאות והפעלות. במקום יהיה גם ארכיון ומוזיאון עם תצוגות מתחלפות יחד עם אולמות שיאפשרו פעילות של להקות מחול, הרקדות, סדנאות מחול ועוד".

במקום זה יהיה שיתוף פעולה עם גופים שיש בידם חומר על ריקודי עם כמו הספרייה הלאומית, בית אריאלה, זמרשת, ארכיון יונתן כרמון, "רוקדים" ועוד. המקום נמצא כבר בשלבי תכנון מתקדמים ובקרוב אפשר יהיה להתחיל בשלבים המעשיים.

יואב חולם על מוזיאון פעיל לתרבות ריקודי העם אשר הולכת ומדלדלת עם השנים ועם הקורונה ואני רק מאחלת לו שהחלום הזה יתגשם, לטובת כלנו.

אני מעוניין ליצור בית שבו אפשר יהיה לרכז את כל החומרים הקשורים למחול העממי הניתנים לתצוגה: קלטות, דיסקים, תקליטים, ספרות, תמונות, סרטונים, תלבושות, כרזות, ציוד שעבר גלגולים עם השנים, כלי נגינה וכו'.

ליאורה סלוצקי

מורה לחיים

ריאיון עם ליאורה סלוצקי -
רקדנית, מדריכה, שדרנית,
סקיפרית ו...חברה

חלי לבנה

א מא שלי נהגה לעמוד בפתח דלת החדר בבית היתומים "אומנה" ששהיתי בו, מביטה בי ובוכה. אמא לא יכולה היתה להיכנס לחדר, להתקרב אליי, להרים אותי אל בין זרועותיה ולחבק. אמא לא יכולה היתה להריח את ריח גופי הקטן והצנום. אמא לא פגשה את לחיי בשפתותיה ולא נשקה לי. ואני הייתי בסך הכל תינוקת בת שנה. אבל היא לא אחזה בי...כי לאמא היתה שחפת...

כך החלו חייה בארץ ישראל של ליאורה סלוצקי, בתם של **טוליצי'קה ויעקב אורי ליכט**.

ליאורה נולדה בחודש מאי 1950. אביה, יעקב אורי, עלה לישראל בשנת 1936 והשתכן בנווה שאנן בחיפה, יחד עם סבתו **בוביצ'ה ודודיו**. הם היו ממקימי שכונת נווה שאנן.

מעט לפני פרוץ מלחמת העולם השנייה, הפצירה בו הסבתא ואמרה לו: "סע לפולין וקח לך לאשה את טוליצי'קה, בת דודתך. אני רוצה שתתחתן איתה נישואים פיקטיביים, כדי שגם היא תוכל לעלות לישראל. המלחמה בפתח וכדאי להזדרז. וכך היה. אבי נשא לאישה את אימי, ושניהם עלו יחד בחזרה לישראל.

למזלם, הם הצליחו לברוח מפולין ממש ברגע שפרצה מלחמת העולם השנייה. כשהם עלו לאוניה, בעודם על הסיפון, שמעו את קולות הפגזים שירו הגרמנים שהגיעו לכבוש את פולין. אלה היו נישואים פיקטיביים, ואבי יצא עם נשים אחרות, כי עדיין לא היתה בין אמא לאבא מחוייבות רגשית. אך עם הזמן, שניהם התאהבו. אמא נכנסה להריון בשנת 1949 ונשאה אותי ברחמה, אך בהמשך חלתה בשחפת.

ההריון היה קשה מאוד, ותמיד היו סיפורים שאמא כמעט נפטרה במהלך הלידה. אבל אני ידעתי שהיתה לה את המחלה הנוראית הזו רק כשהגעתי לגיל 30. אצל הפולנים לא מספרים שום דבר. ממעטים מאוד במתן מידע.

ברחוב חניתה בנווה שאנן, היה בית יתומים שקראו לו: "אומנה". לקחו אותי הישר מבית החולים המקומי לבית היתומים, מכיוון שאמא לא יכלה לטפל בי ואבא היה חייב לעבוד.

שהיתי כשנה ב"אומנה" ומי שטיפלה בי הייתה בחורה בשם **נירה**. על אמא שלי אסרו להתקרב אליי בגלל המחלה המתמשכת, והיחיד שנכנס פנימה, אליי לחדר, היה אבא, ולעיתים קרובי המשפחה הרחוקים יותר. באחד מהביקורים הגיעו הדודים לבקר, וגם הסבתא רבא שלי, זו ששידכה בין אבי לאמי. באותו הביקור, בן הדוד של אבא הכיר את נירה, המטפלת שלי, והתחבר אליה. הם התאהבו והתחתנו ונירה היקרה נכנסה גם היא למשפחה. עד היום אני קוראת לה: "אמא נירה". היא הייתה האמא הראשונה שלי. זו שנתנה לי חום ואהבה וטיפלה בי עד גיל שנה.

ברחוב חניתה
בנווה שאנן,
היה בית יתומים
שקראו לו:
"אומנה". לקחו
אותי הישר מבית
החולים המקומי
לבית היתומים,
מכיוון שאמא לא
יכלה לטפל בי
ואבא היה חייב
לעבוד.

אמא

אמא שלי היתה קרה יותר באישיותה. אבא העניק לי את כל החום. רק היום, אני בעצם מבינה שה"קור" הזה שחוויתי ממנה היה מתוך החשש שלה להדביק אותי בשחפת שהיתה לה. כלומר, גם אם היא היתה האדם הכי חם, היא לא יכלה לתת לי את החום הזה שהייתי זקוקה לו.

אמא שלי עברה טראומה גדולה. תארו לכם איך זה שאמא יולדת ילד ומיד לוקחים לה אותו ואוסרים עליה להתקרב אליו עד אשר תבריא...

אחרי שאמא הבריאה, נותרו לה צלקות נפשיות. אמא לא הייתה מוכנה שיעשו לה אפילו צילום חזה אחד, על אף שהיתה צריכה להיות במעקב. חוויית המחלה הייתה קשה לה מאוד. סיפרו לי שאמא נהגה להציץ אליי דרך חריץ קטן בדלת של חדרי ובוכה בכי תמרורים. נתנו לה לבוא לבקר, אבל אסור היה לה להתקרב אליי, לגעת בי. ואני לא ידעתי את זה כל השנים. רק היום, ממרומי שנתיי - אני מבינה את המשמעות הקשה של העניין.

כשהתבגרתי, ואמא דיברה איתי על הנושא וסיפרה לי את מה שהיה, כעסתי עליה. כעסתי כי לא נתנו לי לדעת. ובשנים הללו, כשאני עושה עם עצמי חשבון נפש על החיים עצמם - אני מתנצלת בפני אמא שלי. אבל היא כבר לא בין החיים.

ליאורה בזרועותיה של אמא טולה

אבא

אבא שלי היה איש מאוד מיוחד. הייתה לו נתינה אינסופית ובלתי נגמרת. הוא תמיד דאג לכל המשפחה. בתחילה עבד במחצבה, אחר כך התגייס לבריגדה ושירת בצבא האנגלי, ובשנות החמישים וגם קצת אחר כך, נכנס כשותף במשרד כרטיסים בחיפה.

במשרד הכרטיסים אבא עבד עם חבר טוב בשם **אברהם בוגטיר**. הם החלו לעסוק באמרגנות. בשלב מסוים החליטו להביא את קרקס מדראנו לישראל. אחר כך הביאו גם את מופע "פריז על הקרח".

העסק הלך והתפתח, ובכדי לפתח אותו עוד יותר, החליטו שהם פותחים משרד בתל אביב. לכן עברנו מנווה שאנן לרחוב ז'בוטינסקי בתל אביב.

המשרד של אבי ושותפו היה ממוקם בפסז' הוד ברחוב דיזנגוף. בהמשך הם הביאו המון אומנים מחו"ל. אבא שלי טס לרוסיה, קיבל מתנה בללייקה והצליח להביא את **מסטיסלב רוסטרופוביץ'**, הכנר הרוסי המפורסם. לאחר מכן גם את **ז'אק ברל**, **סמי דייזנס** **ג'וניור**, **מרים מקבה**, בלט על הקרח ועוד.

אבא שלי היה איש אוהב, מחבק. הוא לימד אותי לשחות, לרכב על אופניים, לנהוג לימד עוד כשהייתי בת 10

אני ואבא באומנה

אבא וליאורה

אבא שלי היה איש מאוד מיוחד. הייתה לו נתינה אינסופית ובלתי נגמרת

בחדשי יולי ואוגוסט, הקשר הישראלי של לקהליהוקרת היה גורם לעובדת שהלהקה החרמה ולא סירה בשום מדינת ערבית באזור. עם פרוץ השלום הספיק אורי עוד לנהל מו"מ עם אמרגן במצרים. כדי שהלהקה תיבחר לקיץ במצרים ובירושלם, יש להחליט שבתו, חתנו ואשתו של האמרגן ימשיכו עמה מאותו מקום שאורי דיל הספיק, כי הכלל הדרוש הוא, שההצגה תיבחר להמשיך.

אם עושים סלאש-ביק מוסרי על מבצע-העבר של יעקב אורי ז"ל, אפשר לראות שהוא הביא על ארצנו הקטנה והנהגת לא מעט אור, שמתה הרבות. את מי הוא לא הביא ארצה, בכוחות עצמו ובשיתוף עם אמרגנים ירידנים? את אורי אמריקאן והוסטרוסופיקן, את הארי אילר ויאנוס דהיקרלו, את להקת ה"מלרסי" וקירקס מדראנו, את המדינל סינרס, מרים מאקייבית, סמי דיוויז, ואת בודי גוד. הוא היה האמרגן הישראלי שהשיג תוצאות טובות בירי "בטיסלים", ובקיש להביא את החיפושיות-ארצה כשיא החילתם. אלא, שאנשי משרד-התיירות התינוכיים, אמרו לו "גויס", אמרו להביא "חיפושיות" ארצה, כי זה לא חינוכי, אורי לא איבד אפילו אז את השלמות התינוך.

אך מעבר לכל המבצעים שאירגן והאמנים ששכנעו היה באמרגן אורי רהוב-לב של ארון, שנתגלו בכל יחסי לאנשים, ולא רק לטוכנים לפני כשנתיים ונבואה ארצה לתקת הכישים עם המחזמר "איש טוסבאי". שלושה אמרגנים היו שותפים למבצע: שמואל צמח, אברהם ראש (ששלו) ויעקב אורי. ביום האחרון לפני החרמורה, היו חוקרים הרקנים עוסקים בנחלת קהילתיות שנמשכו לנחלתם כשמונת שעות בשעת-צהריים מאחרת הגיע למקום האמרגן צמח. שאל אם תאמנים אכלו פיתה, וכשהתברר כי משו הוקר לא צמחו דברי נתן הוראה לאנשיו: הביאו להם 40 מנות פלאש. בעוד צמח יוצא, נכנס אחריו האמרגן פישל ובסוף אותה שאלה קיבל אותה תשובה, ונתן הוראה: להביא להם 40 מנות שווארמה! — יאם פישל, נכנס אחריו אורי, עם ארחת שאלה. אותה השוכנת הוראה נתן את הוראה האסופת: הביאו להם 40 סטייקים!

אז מה השאל שמישהו מאנשי הבראנות אומר עליו: "הוא היה יחיר בודודי". איש הנון, ישר ונרוב, לא מוצאים היום מקלות בשום מקצוע.

מאת עדי נוי
יריקות אחר-לכת
יום שישי 8.4.1980

יעקב אורי עם ראש הממשלה לוי אשכול - שנות השישים

בנווה שאנן. אבא נתן לי בעצמו שיעורי נהיגה. אבא היה האור של החיים שלי. ובכלל, כל מי שעבד איתו - אהב אותו מאוד.

אבא היה איש ישר ועניו. הוא הצליח להתקדם בכוחות עצמו ונחשב בעיניי המשפחה כאיש אמיד. הוא עזר לכלית למשפחה כל הזמן. היה מלא שמחת חיים. לכל מקום שאבא הלך - הלכתי איתו.

כתבה בעיתון על אבא

קיבלתי הכל, אפילו מבלי שביקשתי. הייתי ילדה טובה, שובבה מאוד, קצת פרועה אבל לא הרבה... ומאוד ביישנית. מה שבלט אצלי מאוד הייתה הרגישות הגבוהה וחוסר הביטחון. אנשים חשבו שאני בכלל מתנשאת, אבל הכל היה מתוך ביישנות.

ביסודי כאדם, אני לעיתים עדיין מרגישה חסרת ביטחון. לא תמיד אני מאמינה שעשיתי את הטוב ביותר. אני פרפקציוניסטית מטבעי. וגם לא קל להיות בת יחידה. רציתי מאוד אחים. אז פשוט אימצתי כלבים, אבל אמא שלי לא רצתה אותם. היה חסר לי מישהו שיהיה איתי בבית. היום ממרום שנותיי אני יותר מודעת. אצל הפולנים לא מדברים הרבה.

אני בת יחידה, אז ביקשתי מהוריי שיביאו לי אח. ההורים שלי אמרו לי שלא חסר לי כלום ושתמיד קיבלתי כל מה שרציתי, אבל מבחינתי זה לא שייך. אצל הפולנים, באופן כללי, לא נותנים הרבה הסברים וכמו כן, לא מדברים על השואה. הדור שלי גדל בחוסר ידיעה ולא ידענו מי עבר מה. אמא שלי החליטה שהיא "מוחקת" את השפה הפולנית, ודיברו איתי בבית עברית או אידיש. רק 15 שנים אחר כך, לאחר משפט אייכמן, התחילו להוציא דברים מבפנים ולטפל פנימה.

חוגגת עם ילדי בית הסר בנווה שאנן

ריקודי עם

בתקופה ההיא, היו המון ריקודי עם בחלק הצפוני של ישראל. זה התפשט והגיע מהקיבוצים בצפון. ועל כן, גם נווה שאנן הייתה חלק מהתהליך הזה. החל מאמצע שנות החמישים, שלום חרמון הפיק ויזם, יחד עם יונתן גבאי, את מצעד המחולות בחיפה, בכל יום עצמאות. זה היה "שם דבר". אירוע גדול. ואני הייתי עדיין ילדה קטנה כשהכל רק התחיל, אולי בת חמש.

קיבלתי הכל, אפילו מבלי שביקשתי. הייתי ילדה טובה, שובבה מאוד, קצת פרועה אבל לא הרבה... ומאוד ביישנית. מה שבלט אצלי מאוד הייתה הרגישות הגבוהה וחוסר הביטחון. אנשים חשבו שאני בכלל מתנשאת, אבל הכל היה מתוך ביישנות.

אבא שלי הכיר את שניהם עוד מהימים הללו של חיפה. לימים, אבי הפיק את המצעד הזה במשך שנים, כשיונתן היה המנהל האומנותי, בשיתוף עיריית חיפה ושמוליק ביאליק שהיה מנהל אגף התרבות בעיריית חיפה.

התחלתי לרקוד ריקודי עם בבית הספר היסודי בנווה שאנן בחיפה. היו טקסים בשבועות ורקדנו ברחובות עם המון שמחה. היתה אווירה חגיגית. לימים התגייסתי לצה"ל. שירתי במקרפ"ר (מפקדת קצין רפואה ראשי). אבל בשלב מסוים בחיי, כשהייתי בת עשרים לערך, עברתי עם המשפחה לתל אביב, וחוויתי משבר גדול מאוד בעקבות המעבר הזה. לא הכרתי אף אחד. תל אביב הייתה לי עיר זרה.

ליאורה האקורדיון ויאיר

בשירות הצבאי

אחרי הצבא החלטתי ללמוד בוינגייט חינוך גופני, ורק אחר כך חזרתי לרקוד. בוינגייט הכרתי את **נינה אורעד**. בתחילה, נינה הייתה מורה לחינוך לגיל הרך. אחרי כמה שנים, עזבה את התחום והתמקדה בריקודי עם וריקודי "גושים". שם בעצם "נתפסתי" וחזרתי שוב לרקוד.

רקדתי אצל **יואב אשריאל וטליה הירש**, ובאופן כללי, רקדתי המון. עד שיום אחד החלטתי לעשות הסבה וללמוד את התחום. למדתי באולפן למדריכים לריקודי עם על שם **נינה אורעד**. בכל הארץ, הקורסים למדריכים נמשכו שנתיים, באולפן בוינגייט לימדו רק שנה, מפני שבוינגייט למדו תלמידים שכבר הייתה להם מתודיקה של הדרכה.

כשסיימתי את הקורס, ניגשה אליי נינה. קראתי לה נינוצ'קה... ואמרה לי שבשנה הבאה אני מצטרפת לצוות המדריכים. התנגדתי לרעיון ואמרתי לה שאני לא מרגישה מוכנה ושאני לא יכולה לעשות את זה. כאן נכנס חוסר הביטחון שלי. אבל נינה לא ויתרה לי, ונכנסתי.

בדרך כלל לא רקדתי במרכז המעגל, אלא רק כשקראו לי פנימה. למדתי להסוות את חוסר הביטחון שלי, אבל עד היום אני מוצאת את עצמי לפעמים לא שייכת.

אבא שלי היה מאוד מפורסם ומלא ביטחון, אך אני אף פעם לא התחברתי לעולם הפרסום. אפילו התביישתי לומר שאני הבת שלו רק בגלל שהיה מפורסם מאוד. אולי בעקבות התכונה הזו שלי, אני מעדיפה הרקדות שיש בהן מעט רוקדים יחסית, ולא קהל של מאות ואלפי אנשים. אבל כשאני נפתחת, זה כבר סיפור אחר... כשהגעתי להדריך בפעם הראשונה, ממש רעדתי. התחלתי לדבר וגמגמתי. עצרתי ואמרתי לתלמידים שלי: "רגע, רגע, רגע... אני מבקשת שתבינו דבר אחד: אני מאוד ביישנית ומבקשת שתהיו סלחנים כלפיי". ואכן, כשהתחלתי ללמד, נשבר הקרח, והכל כבר הסתדר.

אני יכולה להעיד על עצמי, שהייתי מדריכה קשוחה, דורשת, צועקת לפעמים כשצריך. למדתי המון מנינוצ'קה, עד שלצערי, היא נפטרה.

אני מורה. אני לא "מרקידה". היא לימדה אותי לאט לאט והכניסה אותי לעולם הניהול, כמעט מבלי שאשים לב לכך. הייתי איתה כל הזמן. הייתי לוקחת ומחזירה אותה לוינגייט. היא הייתה עבורי אמא שנייה. נינה הייתה אישה נמוכה, כ-1.50 מ', אבל אישה דגולה ואצילה, המורה שלי לחיים, מלאת אנרגיה ועם לב של זהב. מבחוץ הייתה קשוחה ומבפנים רכה כמרגרינה.

בהמשך פתחתי חוג לריקודי עם בצהלה וחוגים נוספים בתל אביב, אבל תמיד התרכזתי הרבה יותר בהדרכה באולפן. הרגשתי שם הרבה יותר נוח. לימדתי מצוין ובאופן ברור, והיה חשוב לי שילמדו היטב את הצעדים שאני מדגימה.

כשנינה **אורעד** ידעה שהיא עומדת למות, היא אמרה לי: את לוקחת עכשיו את האולפן במקומי. לימים, זה מה שהיה. שיניתי מעט את הצוות. גייסתי את **ניצחי פולט**, את **ספי אביב**, את **ספי בר לב**. רציתי

היא [נינה אורעד] הייתה עבורי אמא שנייה. נינה הייתה אישה נמוכה, כ-1.50 מ', אבל אישה דגולה ואצילה, המורה שלי לחיים, מלאת אנרגיה ועם לב של זהב. מבחוץ הייתה קשוחה ומבפנים רכה כמרגרינה.

דני שלמון יענקלה דקל ואני באולפן בוינגייט

אולפן וינגייט עם דני שלמון

לרענן את השורות. צוות הבוחנים היו **תרצה הודס, רינה מאיר, תמר אליגור, שלום חרמון**. הגיעו ללמד גם יוצרים אורחים כמו: **רבקה שטורמן ושלום חרמון**. יש לי זכות גדולה כל כך שהכרתי את הדור ההוא.

בהמשך, פנתה אליי **רות פרדס** מגבעת וושינגטון, וביקשה שאחליף אותה. עבדתי שם במקביל לוינגייט שהיה הבית. בשלב מסוים, מטעם מכון וינגייט פתחו שלוחה בוייסגל ברחובות, ונתנו לי לפתוח גם שם אולפן ולהיות אחראית עליו. הייתי מגיעה לשם ומוודאת שהכל מתנהל כשורה. המטרה הגדולה שלי הייתה להוציא מדריכים טובים, עם שורשים חזקים, שיגדלו בעצמם ויהפכו להיות מדריכים מצוינים לריקודי עם. המון מדריכים למדו אצלי והנה רק רשימה חלקית: **הילה עמנואל, אורן בכר, גדי ביטון, דדה לוסקי, אורן אשכנזי, אשר אושרי, סמדר עשור, ירון בן שמחון, ירון מליחי, איתן מזרחי, איתן טביב, אלעד פרל, נורית מלמד, רן הירש, רויטל גולן** ועוד רבים וטובים.

לקראת שנת 2000 פנה אליי **גדי ביטון** ואמר שהוא רוצה לפתוח אולפן באוניברסיטה בתל אביב, ואם אני מוכנה לבוא ולהקים עבורו את האולפן. חשבתי על כך והתייעצתי עם אנשים נוספים, ובאמת מה שהכריע זה שראיתי שבמשך התקופה האחרונה, הגיעו פחות ופחות תלמידים לאולפן בוינגייט. רציתי להמשיך ולתרום בתחום ולעשות כל מה שאפשר עבור ריקודי העם וגם עבור הנפש שלי והסכמתי להצעה.

אינטרדיו

בשנת 2005 פתחה **דורית מלול-מזרחי** עם אחותה תחנת רדיו באינטרנט, ואני הייתי נכנסת ומאזינה לה. יום אחד פנתה אליי דורית ושאלה אותי אם אני רוצה להתחיל לשדר בו. הסכמתי להצעתה. עם הזמן נוספו שדרנים נוספים לרדיו: **יום טוב אוחיון, איילת בוקאי** ועוד. זו הייתה תקופה של כיף. אך לאחר תקופה מסויימת נסגרה התחנה, ובערך ב 2006/7 החלטתי שאני פותחת אותה מחדש. קראתי לתחנה: אינטרדיו.

דני מזרחי ז"ל הצטרף אליי. דני מאוד אהב את ריקודי הנוסטלגיה. פניתי גם ל**נורית מלמד** לבוא ולשדר. בהתחלה, דני ונורית שידרו. היינו צוות טוב. דני עזר לי המון. לימים הוא הכיר את **אסנת אדרי** זוגתו וגם היא הצטרפה ואף **איילת בוקאי ואולה לבקוביץ**.

החזקתי את תחנת הרדיו עד לפני כשש שנים. פתחתי גם קבוצה בפייסבוק בה **מורגן גריידי** עבדה על יחסי הציבור. בהזדמנות אחת שהייתה, כולנו נסענו לצפון למדריכה **חיה שיפמן** ז"ל ושידרנו מהחוג שלה. גם **מושיקו הלוי** שידר אצלנו ברדיו. לעיתים הייתי עורכת ישיבות צוות רק כדי שכולנו ניפגש...

לבסוף ב-2015, החלטתי להפסיק את שידורי הרדיו, מאחר ושהייתי על היאכטה שלי כשלושה חודשים בשנה ולא יכולתי לעשות זאת במקביל.

ומה לגבי הריקודים היום?

היום אני כבר לא רוקדת, אבל כשחזרתי שוב לשדר ברדיו בעקבות הקורונה, הרדיו מילא אצלי את החוסר הזה. הנפש שלי מחוברת לריקודי עם, תמיד תהיה, וזה ילווה אותי עד יום מותי. כשהפסקתי לרקוד היה לי מאוד

...מטעם מכון
וינגייט פתחו
שלוחה בוייסגל
ברחובות, ונתנו
לי לפתוח גם שם
אולפן ולהיות
אחראית עליו. [...]
המטרה הגדולה
שלי הייתה להוציא
מדריכים טובים,
עם שורשים חזקים,
שיגדלו בעצמם
ויהפכו להיות
מדריכים מצוינים
לריקודי עם.

קשה. אני זוכרת שהייתי מגיעה להרקדות נוסטלגיה רק כדי לפגוש אנשים. לכן חזרתי לשרד בתחילת תקופת הקורונה. עבדתי בוקר ולילה כדי להכין את תוכניות הרדיו. השידורים שהעברתי ברדיו ממש הצילו אותי. פתאום הכרתי המון אנשים דרך הצ'ט שבשידורים החיים בפייסבוק. אנשים שלא הכרתי קודם. הרבה מאזינים מכל העולם אמרו לי שהם צופים בצילומי הרוקדים הרבים שצילמתי בזמנו באתר "רוקדים". זה ריגש אותי מאוד.

הספינה

אני מאוד אוהבת את הים, למרות שבילדותי עברתי טראומה בים. כשהייתי בת שש, הוריי רשמו אותי לקייטנה בגדרה, קייטנה של חבר טוב של אבא. בתקופה ההיא לימדו בקייטנות לשחות על ידי כך שהיו זורקים אותנו למים מבלי שידענו עדיין לשחות. כך לימדו. ביום שנזרקתי למים, בלעתי המון מים, נעשיתי חולה מאוד עם חום גבוה והחליטו להחזיר אותי הביתה. זו הייתה חוויה טראומטית מאוד עבורי.

אבא שלי לא וויתר. הוא לקח אותי שוב לים, ולימד אותי לשחות באופן אחר, למרות הפחד ממה שקרה לי. זה היה חכם מצידו. במהלך הזמן, למדתי קורס סקיפרים. היו לנו חברים שהייתה ברשותם יאכטה. שטנו, ואהבתי את זה מאוד. החלום שלי היה שתהיה לי יאכטה משלי. שאוכל להפליג בעצמי.

יום אחד, אותם חברים רצו למכור את היאכטה הזו והגיעו אליי. קניתי אותה והתחלתי להפליג. התאהבתי בזה עד הסוף. התאהבתי בלהגיע ממקום למקום. תמיד חיפשתי להגיע לאיים קטנים עם ים גדול מסביב.

לעיתים, במסגרת השייט קרו גם דברים לא נעימים. היו סערות מבעיתות וים שהיה לעיתים לא שקט. אבל אני ובעלי לא ויתרנו ויצאנו לשייט בקיץ בכל שנה. היינו יוצאים להפלגה וחוזרים הביתה בחזרה. עד שבשלב מסוים, עם יציאתו של איתן בעלי, לפנסיה, הפלגנו לתקופה ארוכה יותר, לכמה חודשים. היינו חוזרים בחזרה רק כדי לראות את הנכדים, את המשפחה.

מה מושך אותך לים? להפלגות?

בספינה אני מתנקה. באופן כללי, אני מאוד טמפרמנטית ומאוד לחוצה כל הזמן. אני לוקחת הכל ללב, והספינה, בעצם, נותנת לי את השקט והשלווה שאני זקוקה להם. אני מרגישה חיבור פנימי אישי. אני נכנסת למצב של נירוונה. מרכיבה את האוזניות על האוזניים עם מוזיקה מקומית שאני אוהבת, שוכבת בקוקפיט או על הסיפון... ונרדמת. כשאני מתעוררת בבוקר, אני מבצעת מתיחות לגוף מול מים ושמיים. הרגע שאני הכי אוהבת ומחכה לו, זה הרגע שאני על הספינה, מביטה אל השמיים ובסוף ההפלגה פוגשת אי קטן בשם: לארוס שביוון. כשאני מגיעה לאי הזה, אני שוכרת אופניים ונוסעת. האנשים באי הזה מקסימים ואני ממש חווה אותם. יש שם חנות אחת מיוחדת של עוגות וגלידות. אני מזמינה שם כוס פראפה ושוכחת מכל הצרות.

בנימה אישית

לראשונה, הכרתי את ליאורה דרך סרטוני ההדרכה באתר "רוקדים". האישה התמירה עם החצאית והחותלות העוטפות את קרסוליה. ובכל ההדרכות היא קלילה כנוצה המרחפת מן האוויר ויורדת אט אט, עד שנוגעת ברכות קרוב לכד הפרחים המוכר במרכז המעגל שברחבת הצילום. המראה המהודק והמוקפד של ליאורה, מרמז על הדרכותיה המדוייקות והברורות, שתמיד נצמדות לצעדי הריקוד המקוריים של מחבר הריקוד, ומקנות את התחושה שהנה, יש כאן מדריכה מצויינת שאפשר ללמוד ממנה כל כך הרבה.

ואז פגשתי את ליאורה לריאיון. היא פתחה בעבורי את דלת ביתה ואת ליבה, ואפשר היה לראות מיד כמה ליבה רחב וכמה חשופה ופתוחה היא לעולם, ומספרת בגילוי לב את שעבר עליה ועל משפחתה מאז היותה ילדה קטנה. סיפור חייה של ליאורה הותיר עליי רושם עצום של יהודים טובים שעלו ארצה וחוו קשיים אישיים לצד הצלחות פיננסיות של אביה.

תודה ליאורה יקרה, על שהכנסת אותי לעולמך.

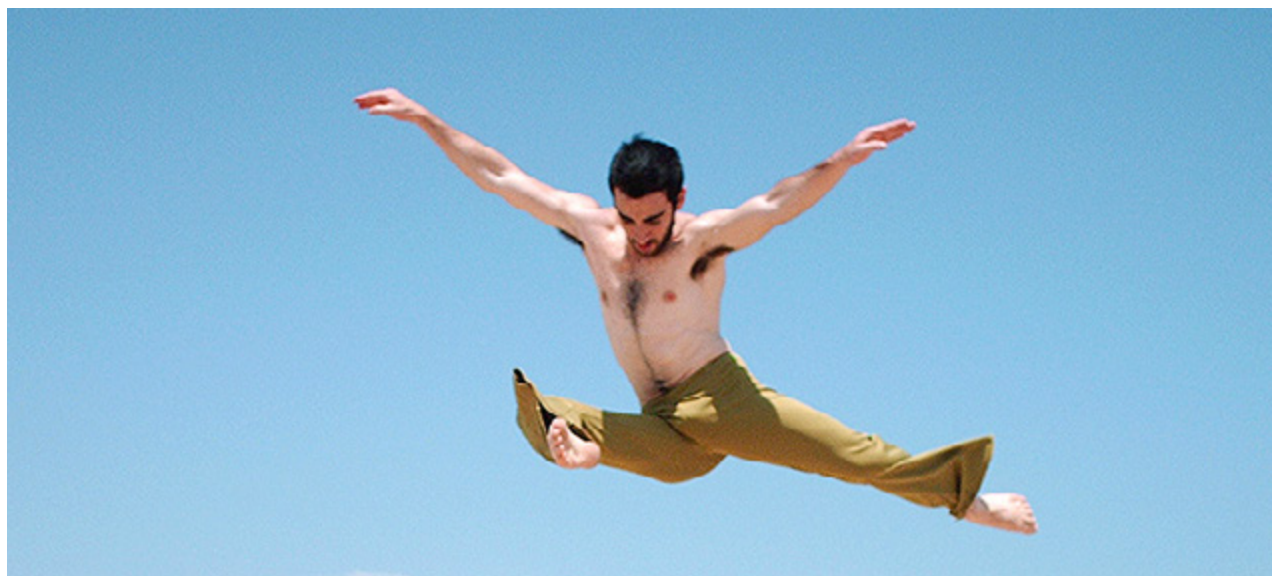
בספינה אני מתנקה. באופן כללי, אני מאוד טמפרמנטית ומאוד לחוצה כל הזמן. אני לוקחת הכל ללב, והספינה, בעצם, נותנת לי את השקט והשלווה שאני זקוקה להם. אני מרגישה חיבור פנימי אישי.

הבן יונתן וליאורה רוקדים

מאיה גבע שפירא

איציק זלצמן סולן הלהקה בריקוד לעוף

כוריאוגרפיה על גלגלים

מוטי אלקיס - 41 שנה כוריאוגרף ומנהל אומנותי של איילות הנגב

מדריכה של קבוצת גלגלדאנס - חוג ריקודי עם לרקדנים הישועים בכסאות גלגלים הרוקדים עם רקדנים עומדים, אני מכירה מקרוב את הנכים ועולמם, אבל הפעם הזדמן לי להכיר משהו חדש או יותר נכון מישהו חדש ומיוחד שטרם ראיתי - כוריאוגרף בכסא גלגלים - נכה צה"ל בדרגת נכות +100%.

כוריאוגרף נכה המדריך רקדנים רגילים זה לא רגיל. הסתקרנתי מאוד ומצאתי את עצמי מדרימה לבאר שבע לפגוש את **מוטי אלקיס**.

מוטי, בן 66 מרותק לכיסא גלגלים ממונע, גר ונולד בבאר שבע, שרת בסדיר כחובש קרבי במלחמת יום הכיפורים בסיירת גמלים שנבנתה על ידי **אריק שרון**, מאותן הסיירות שסבלו מאבדות רבות - שקד, חרוב, אגוז.

סיירת גמלים החזיקה את הקו באפריקה בתעלת המים המתוקים והייתה גם בק"מ ה-101 לפני קהיר. בסיסם היה בסיני, במעבר המתלה, וממנו יצאו לסיורים ומרדפים, בגמלים מסוקים זחלמים וג'יפים, מראס סודר במפרץ סואץ לג'בל עתקה ואום חשיבה, לאיתור חוליות מודיעין של המצרים.

במהלך המלחמה חלה בצהבת ואושפז בביה"ח סורוקה. היה בקומה - ובמצב של מוות קליני. המג"ד **יגאל רוזי** ז"ל, הזעיק את קצין הרפואה הראשי. כל החופשות בפיקוד דרום בוטלו כדי שיוכלו לתרום מנות דם למוטי.

המצב היה נואש... חברה טובה של אימו מציעה לקחת שמן של **הרב חיים חורי** זצ"ל בב"ש ולמרוח עליו ובזכות הצדיק ישועת ה' כהרף עין, ידוע שצדיקים במיתתם חיים מוטי הוגדר כנס רפואי וחזר לחיים בסיכוי של אחד לשלושה מיליון...

סיבוכי הצהבת התפתחו לניוון שרירים, בתהליך איטי. במשך 7 שנים האחרונות מוטי מרותק לכיסא גלגלים ללא יכולת לעמוד ללכת או לרקוד.

איך הגעת לריקוד ומחול?

באהבה רבה. לאחר המלחמה גרתי בדירה עם האקורדיוניסט בני מזוז שמשך אותי ללכת לריקודי עם.

מוטי אלקיס

יום אחד הלכתי אתו להרקדה של **יוסי אבוהב** בליווי התזמורת של **יוסי לב**. נדלקתי, והפכתי למורעל חזק. רקדתי המון, סיימתי קורס מדריכים לריקודי עם בשנת 1979, בהדרכתם של **יוסי אבוהב** ז"ל ו**מוטי אלפסי** ז"ל.

פתחתי חוגים לריקודי עם בבתי ספר לילדים ונערים. היו לי אלפי רוקדים בבאר שבע. בתחרויות "בית ספר רוקד" שהופקו מטעם משרד החינוך על ידי **אבנר דניאל**, זכיתי תמיד במקומות הראשונים עם בתי הספר "מולדת", "רעות", "אוריאן", "קורצ'ק", "דגניה" ו"אחוזה", על אחיזת ידיים, מספר רקדנים הכי גדול, דיוק בריקוד ושמירה על מקוריות.

פתחתי חוגים לבוגרים בקנטרי קלאב בבאר שבע, באוניברסיטת בן גוריון, בקיבוצים בדרום, ובאריאל בשומרון, הכל מתוך ציונות ואהבת ארץ ישראל.

במהלך שנות ה-80 וה-90 הפקתי והדרכתי מרתונים לריקודי עם בליווי תזמורת של רשות השידור, של **עמוס אלוני**, של **עודד שוהם** ותזמורת המחולות בניצוחו של **יוסי לב**, ומופעי להקות מחול וזמרים. למרתונים אלה הגיעו רקדנים מכל רחבי ישראל. הם התחילו ב-20:30 והסתיימו בשעה 08:00 בבוקר. אירחתי את היוצרים המובילים בארץ: **מושיקו הלוי**, **מוטי אלפסי**, **רפי זיו**, **איילה גורן**, **יונתן גבאי**, **שלמה ממן**, **בנצי תירם**, **מישאל ברזילי**, **יענקל'ה לוי**, **אליהו גמליאל**, **אבי פרץ**, **שלום עמר**, **סעדיה עמישי**, **שמוליק גוב ארי ומשה תלם**.

שתפתי פעולה עם כל המרקידים בארץ. למרתון הגדול "מהצפון לנגב באהבה" שהפקתי עם חבריי המדריכים **דוד אלפסי** ו**קובי אזולאי** הגיעו 1200 רוקדים מכל הארץ.

ריקוד העם "טאבה" שחיברתי בשנת 1989 ונלמד בהשתלמות של **מישאל ברזילי**, חובר עם החזרת טאבה למצריים: <https://bit.ly/3GBFdMx>.

חוץ מ**יוסי אבוהב**, איש לא ידע על ניוון השרירים שלי. הרקדתי בחוגים ומרתונים עד שלא יכולתי יותר בגלל מצבי הרפואי.

איך מצליחים לרקוד ולהרקיד עם ניוון שרירים?

קיבלתי סטרואידים במינונים גבוהים וטיפולים שונים שעזרו לי. לכל אורך הדרך הרופאים בקשו ממני להפסיק, אך אני החלטתי שצריך לרקוד המון שעות מידי יום עד שזה ייפסק. לא ויתרתי לעצמי לרגע.

בשנת 1979, באחד המרתונים שהפקתי בקנטרי קלאב, ניגש אליי המפיק הגדול **יגאל פלג** ז"ל והציע לי להדריך ככוריאוגרף את להקת הסנוניות בסגנון הג'אז שבניהולו. הופענו איתה בכל הארץ, אבל התשוקה הגדולה שלי

עדן וסתיו בדואט על רקע האגם בצפון קרוליינה

סתיו, סולן הלהקה, בז'אטה מדהים על רקע אחד האגמים בצפון קרוליינה

חוש קצב,
כשרון בתנועה
ובריקוד, כושר
גופני ומנהיגות.
הטובים ביותר
מגיעים ללהקות.
מלאכת בניית
הרקדנים
ואישיותם ידועה
לי.

צליל ואנדרי בדואט בריקוד מודרני במופע גאלה בבאר שבע

הייתה להקת מחול ייצוגית של מחול ישראלי - פולקלור ומחול מודרני.

להקת המחול "איילות הנגב" - מפעל חיים

הלהקה נוסדה בשנת 1980 ובשנת 1983 הקמתה את העמותה על מנת שאוכל לקבל תמיכות מעיריית באר שבע, ממשרד החינוך והתרבות, ממשרד החוץ ומתורמים וכמובן - לייצג את ישראל ברחבי העולם. העמותה איפשרה לי גם לקבל אולם לחזרות וכניסה לבתי ספר כדי לגייס רקדנים.

האפשרות לצאת לחו"ל משכה את הילדים, הנוער והבוגרים שבאו לרקוד בלהקה. רציתי להראות בעולם את ישראל מזוויות אחרות של תרבות ומחול. מאלפי רוקדים הגעתי לרקדנים אלופים. התחלתי בקטן וסיימתי בגדול. הבנתי שצריך להתחיל מלמטה ולבחור רקדנים בעלי כישורים המתאימים ללהקות ייצוגיות. איילות הנגב מורכבת מלהקות: אפרוחים, נעורים, סטודנטים ובוגרים.

מה הקריטריונים לקבלה ללהקה?

חוש קצב, כשרון בתנועה ובריבוד, כושר גופני ומנהיגות. הטובים ביותר מגיעים ללהקות. מלאכת בניית הרקדנים ואישיותם ידועה לי. רקדן נבנה מהראש מרמתו השכלית והנפשית, לפני שעובדים על הגוף הידיים והרגליים. יש צורך בתנאים מתאים לטיפוחו והמון פירגון ואהבה. במשך כל שנות הלהקה עד היום, הרקדנים מקבלים טכניקה ממורים לבלט קלאסי ומודרני וממני.

מרכז המחול שלנו הינו סטודיו למחול בבית הספר מולדת בבאר שבע, בגודל 15 על 10.5 מטר וכולל בתוכו רצפת פרקט מיוחדת לרקדנים, פסנתר לבלט קלאסי, ברים, מראות, תאורת במה והגברה.

להקת המחול איילות הנגב ייצגה את ישראל בחו"ל לאחר מבחן של הועדה בין משרדית בראשות ד"ר דן רונן ז"ל, יו"ר סיאוף ישראל ויוסף בן ישראל, מנהל ארגון מעט"ף וממשיך דרכו - שלומי ציון. ד"ר רונת רונן ועל מירו ממשיכות את דרכו של ד"ר דן רונן.

בשל רמתה האומנותית הגבוהה, הוזמנה הלהקה על ידי מנהלי פסטיבלים, ראשי קהילות, ראשי ערים וירידי תרבות מכל רחבי העולם.

הישגים

בשנת 1995 עברו רקדניה הצעירים את מבחני האקדמיה המלכותית בבלט קלאסי וזכו בתחרות הארצית של האקדמיה של כל בתי הספר למחול בארץ וזכו במקומות: הראשון - אדווה יעיש במקום השני קרן שוורץ ז"ל, שנפטרה מסרטן.

בשנת 1999 זכתה במקום ראשון בפסטיבל המחול הבינלאומי בווארון שבצרפת.

בשנת 2005 זכתה להקת הבוגרים ביריד התרבות הבינלאומי בריבירה הספרדית קוסטה דל סול שבספרד, במקום הראשון מתוך 22 מדינות והוזמנה על ידי מלך מרוקו להתארח ולהופיע בארמונו.

להקת "איילות הנגב" חזרה עטורת שבחים ופרסים מפסטיבל המחול הבין לאומי תחרותי לילדים בוולאדיקווקז, בירת אוסטיה הצפונית, שברוסיה, בו ייצגה את ישראל. הפסטיבל נחשב אחד הפסטיבלים היוקרתיים והחשובים בעולם והשתתפו בו 20 מדינות. יחד עם איילות הנגב השתתפו להקות מחול ייצוגיות מכל רחבי מדינות שרשרת הרי הקווקז המשתרעים לאורכה של רוסיה.

רקדן נבנה
מהראש מרמתו
השכלית
והנפשית, לפני
שעובדים על
הגוף הידיים
והרגליים. יש
צורך בתנאים
מתאים לטיפוחו
והמון פירגון
ואהבה

איילות הנגב בוגרים באחד הגנים בעיר סאגד בהונגריה

הלהקה הבאר-שבעית זכתה במקום ה-3 מבין כל הלהקות בפסטיבל. הלהקה הוזמנה על ידי **עליון וילנציק**, מנכ"ל המרכז הישראלי לתמיכה באומנות ילדים שבחר בלהקה מכל הלהקות המחול של ילדים בארץ כדי שתייצג את מדינת ישראל בפסטיבל זה.

ועדת השופטים הכתירו את הכוריאוגרף **מוטי אלקיס** כמוביל במקום הראשון ברמתו האמנותית בפסטיבל. בפתיחתו של אירוע נעילת הפסטיבל, הוזמן מוטי לבמה לקבל את הפרסים והוגדר כגיבור ישראל על גבורתו כנכה צה"ל בהיותו מדריך על כיסא גלגלים והוזמן לבמה פעם שנייה כדי לחלק מדליות של ארגון נכי צה"ל לילדים נכים העוסקים באומנות.

בסיום, הלהקה רקדה שוב עם הלהקות הזכות וצולמה לטלוויזיה הלאומית של אוסטיה ולעוד 5 רשתות ועליה נאמר: הופעה מהממת, סוחפת של הישראלים והם בולטים בריקודיהם מכל יתר הלהקות. הופעתם הינה קידום לישראל, משהו עם גוון לאומי.

לפני פתיחת הפסטיבל הוזמנה הלהקה לטקס 70 שנה ליום הניצחון של הצבא הרוסי על הנאצים שבו צפתה הלהקה במצעד מרהיב של הצבא האדום – טנקים, טילים ואמצעי לחימה, תמונות של כל הנופלים שלזכרם הופרחו לגובה בלונים לבנים מלאים בהליום, סימן ליציאת נשמתם.

מנהלת הפסטיבל מרינה הכירה למוטי, שהוא נכה צה"ל ממלחמת יום הכיפורים ונחשב שם לגיבור ישראל, את אחד מסגניו של פוטין, נשיא רוסיה, ואת צמרת הצבא האדום – גנרלים עטורי מדליות ואותות מלחמה.

אותה להקת אפרוחים ייצגה את ישראל באוגוסט 2016 בפסטיבל המחול הבינלאומי תחרותי בעיר בנאסבאר בבולגריה וזכתה במקום הראשון בכוריאוגרפיה ובפרס הגרנד פרי-כוכב הזהב, שהוא מעל המקום הראשון, במחול מודרני ובדואטים במקום השני והשלישי.

להקת המחול איילות הנגב ייצגה את מדינת ישראל ב-79 מדינות ברחבי העולם לאורך 42 שנות קיומה. בפעם האחרונה לפני הקורונה, באוגוסט 2018, **ד"ר דן רונן**, יו"ר סיאוף ישראל המליץ להזמין את להקת המחול "איילות הנגב" בוגרים, בליווי תזמורת, לייצג את מדינת ישראל בפסטיבל המחול הבינלאומי "פולקמוט" במדינת צפון קרולניה בארה"ב.

כך נכתב בכתבה נרחבת של העיתונאי **קורי וילנקורט**: "אנחנו רוצים שלום. ראש המשלחת הישראלית וכוריאוגרף הלהקה מטיף להרמוניה דרך המחול. אלקיס בילה את זמנו בכוחות המזוינים הישראלים במתן עזרה לפצועים עד שהפך בעצמו לנכה צה"ל. בשלוש השנים האחרונות הוא מותק לכיסא גלגלים ממונע, אך זה לא מונע ממנו לעזור ללהקה להמשיך להפיץ את המסר לשלום באמצעות הריקוד".

"אני הולך עם הלב שלי, אני הולך עם הרוח שלי", אומר אלקיס. "הדת שלנו מחפשת שלום אנחנו לא רוצים קרבות, שלום רק שלום!!"

"אני הולך עם הלב שלי, אני הולך עם הרוח שלי", אומר אלקיס. "הדת שלנו מחפשת שלום אנחנו לא רוצים קרבות, שלום רק שלום!!"

רולף קאופמן, נשיא סיאוף העולמית: "להקת איילות הנגב, המייצגת את ישראל, היא להקה מצוינת. התרשמתי ממוטי אלקיס, מכושר המנהיגות שלו להוביל את הלהקה, ומקצועיותו, למרות מגבלותיו הגופנית המרתקות אותו לכיסא גלגלים".

ד"ר דן רונן: "נהייתי לקרוא את מכתבו של **רולף קאופמן** על הופעת 'איילות הנגב' בפסטיבל, שבחים ללהקה ולמוטי אלקיס. אנו שמחים בהצלחתכם ומודים לכם על המאמצים ועל תרומתכם לשמה הטוב של ישראל ושל 'סיאוף ישראל' נקווה לשיתוף פעולה פורה ומפרה".

מהיכן מגיעה ההשראה? מהו תהליך היצירה?

מחיי היום יום, מחוויות שאני עובר, המחול בנפשי ברוחי ובדמי. אני שוכח מהנכות שלי ברגע שאני עובד עם רקדנים וזה עוזר לי להתמודד עם נכותי בחיי היום יום. הרוח מנצחת את מצבי הגופני. התהליך הוא נפשי. כל שקורה במוחי עובר אליהם בצורה ישירה מצב הריכוז שלנו משלים אחד את השני, אני מלמד אותם את השפה שלי.

אנסטסיה חפץ היא האסיסטנטית שלי שמכירה את ריקודי ומבינה את שפת המחול שלי. דרכה אני מעביר את החומר האומנותי. הרקדנים הצעירים מחקים אותה בצעדי הריקוד עליהם עבדתי איתה בעשיית הכוריאוגרפיה.

בלהקות הבוגרות נמצא לימיני מורה לבלט מודרני וקלאסי **אנטולי שנפלד**, בוגר "איילות הנגב" שסיים את האקדמיה למחול בירושלים. הוא רוקד ודרכו אני מייצר את הצעדים והכוריאוגרפיה.

ביום שאמרו לי הרופאים שאני לא ארקוד ידעתי שארקוד במוחי. הכישרון לאמנות המחול הוא מהקדוש ברוך הוא בלבד. אף אחד לא לימד אותי. בתחילת דרכי התייעצתי עם **שלום חרמון**, שמעתי לעצות שלו ויישמתי זאת בעבודתי ככוריאוגרף.

הרקדנים קיבלו אותי כמו שאני, על כיסא גלגלים, ומעולם לא הביטו בי או פגעו בכבודי.

ספר על רקדנים שלמדת והדרכת והיכן הם היום?

יש לי בוגרים, רקדנים מקצועיים, שמדריכים ומלמדים מחול מקצועי.

חי כהן הוא רקדן מקצועי וכוריאוגרף בבית הספר לאומניות בבוורלי הילס. יש לו 350 תלמידים. הוא עשה את הכוריאוגרפיה לטקס כשאובמה נבחר לנשיא.

נועם סגל רוקד בלהקה מקצועית למחול מודרני במרסיי והולך להבחן בנורבגיה בלהקת מחול מודרני

אנסטסיה חפץ
היא האסיסטנטית
שלי שמכירה את
ריקודי ומבינה
את שפת המחול
שלי. דרכה
אני מעביר את
החומר האומנותי.
הרקדנים הצעירים
מחקים אותה
בצעדי הריקוד
עליהם עבדתי
איתה בעשיית
הכוריאוגרפיה.

איילות הנגב בוגרים באחד הגנים בעיר סאגד בהונגריה

מקצועית - אחת הטובות בעולם שאותה מדריך **שלומי רואימי** - כוריאוגרף ומנהל אומנותי שרקד ב"איילות הנגב" ובלהקה הקיבוצית.

לימור בודה מדריכת להקת נכי צהל בבית הלוחם בבאר שבע.

דדי אלופר וצליל הרוש הקימו את להקת סול, להקת מחול מודרנית מקצועית, וייסדו את הבית למחול בבאר שבע.

מנהל החזרות של להקת קמע הוא **אייל גנון** בוגר איילות הנגב.

ב-2020 חליתי בקורונה והייתי במצב קשה מאוד. 5 שבועות שכבתי במחלקת קורונה בביה"ח סורוקה ויצאתי בנס בעזרת ה'. במרכז לשיקום "עלה נגב", שוקמתי וחזרתי למצבי בזכות הטיפול המקצועי והמסור. צולמתי לחדשות בערוץ 13, על מנת לייצג את מרכז השיקום, ורואיינתי יחד עם שר הבריאות לשעבר **יולי אדלשטיין** ו**אלמוג**, מייסד הכפר השיקומי.

השנה, שנת ה-40 לאיילות הנגב, אביים הפקת מחול יחודית ואתניע את הלהקה מחדש לאחר משבר הקורונה ולאחר ש-5 שנים שלא אפשרו לי לגייס רקדנים בבתי הספר.

ההפקה בחסות ולבקשת ראש העיר באר שבע **רוביק דנילוביץ**, עם עוזרו **צביקה כהן** ומנכ"ל חברת כיוונים **ושלומי נומה**, מנכ"ל כיוונים תתקיים בליווי תזמורת המשטרה, במשכן לאומניות הבמה. במופע ישתתפו להקות וכוריאוגרפים שגדלו תחת שרביטי ורקדו בלהקת המחול "איילות הנגב". ההפקה מתוכננת לסוף שנת 2022.

מוטי, איש חם ולבבי, יש בו אמונה חזקה בקדוש ברוך הוא ואופטימיות הגורמת לו להצליח ליצור ריקודים יפים ומיוחדים מתוך כיסא הגלגלים.

סולני איילות הנגב בוגרים חי, חנו, שלומית ומרינה בהונגריה

מוטי בעבודה בסטודיו הלהקה עם אנסטסיה ואריה בדואט ליבבתני

מוטי, איש חם ולבבי, יש בו אמונה חזקה בקדוש ברוך הוא ואופטימיות הגורמת לו להצליח ליצור ריקודים יפים ומיוחדים מתוך כיסא הגלגלים.

מוסיקת הקווקז בריקודים ישראלים

מקורות והשפעות של לחנים מאיזור הקווקז על ריקודי העם הישראליים

נפתלי חייט*

אזור הקווקז מכיל רכסי הרים המשתרעים מצפון תורכיה דרך מדינות ארמניה, אזרבייג'ן, גאורגיה (גרזיה), ועד לצ'צ'ניה ברוסיה שבצפון. גאורגיה וארמניה הנן נוצריות, שעה שתורכיה, אזרבייג'ן וצ'צ'ניה הנן מוסלמיות. האזור מיושב בשבטים רבים, להם היו בתקופת בריה"מ אזורים אוטונומיים – אוסטיה, דגסטן, אינגושטיה וגם לזגינים וצ'רקסים. עמי ושבטי האזור הנם בעלי רוח לחימה והתנגדות, והשלטון העותומני אפילו הגלה קבוצות צ'רקסיות לישראל, והן הקימו כאן את כפר כמא וריחאניה.

לעמי הקווקז מסורות ריקוד ומוסיקה מעניינות, שאף השפיעו על כמה וכמה ריקודים ישראלים, ועל כך הכתבה.

ריקודים ישראלים אימצו מנגינות של עדות ואזורים שונים בעולם, כמו תימן, צפון אפריקה, שירי לדינו ושירי יוון, וגם של עדות אשכנז, בין היתר. השפעת המוסיקה מן הקווקז פחות מוכרת, ובכתבה זו נביא כמה דוגמאות מסקרנות.

ריקודים ישראלים
אימצו מנגינות
של עדות ואזורים
שונים בעולם,
כמו תימן, צפון
אפריקה, שירי
לדינו ושירי יוון.
כמה מהן מגיעות
מהקווקז.

מפת אזור הקווקז

* נפתלי חייט עלה בגיל 10 מליטא שבריה"מ, ומכאן ידיעתו את השפה הרוסית והיכרותו עם תרבות עמי בריה"מ. נפתלי חוקד ריקודים ישרא-לים ובלקניים. ב-2021 עשה קורס מדריכים, במהלכו חיבר את ריקודו השני "פעמי תמוז". נפתלי מנגן על חליל צד וכלי נגינה נוספים, ועובד בתחום של הנדסת אלקטרוניקה.

הרימון, כד אל כד

הריקוד "הרימון" (1947) של **זאב חבצלת** (<https://bit.ly/3zYLRtt>) ו"כד אל כד" (1975) של **יענקלה לוי** (<https://bit.ly/3GqvSXL>) חוברו בהפרש של 25 שנה, ולכאורה מה משותף?

מסתבר ששניהם שואבים מאופרות של מלחין לאומי של אזרבייג'ן, **אוזאיר חאג'יבקוב**. על "הרימון" ידוע שמנגינתו שאולה מ"ארשין מאל אלן", אופרה של חאג'יבקוב משנת 1908.

חאג'יבקוב היה מחלוצי האופרה בעולם המוסלמי. האופרה מדברת על סוחר בדים אשר קונה את לב אהובתו בתחבולות. בשנת 1945 רשות הסרטים של אזרבייג'ן הפיקה סרט מוסיקלי שזכה לפופולריות עצומה והוצג בעשרות מדינות. לא ידוע האם הסרט הוצג בארץ (מאוחר יותר הועלתה בארץ הצגה לפי האופרה). בהתכתבות עם **יובל חבצלת**, בנו של זאב חבצלת, הוא העלה השערה שאביו נתקל במנגינה כאשר נסע לברה"מ לכינוס הנוער הקומוניסטי. למנגינה נוספו מילים של **דידי מנוסי**, והוא הפך לשיר "המכתב", איתו רוקדים לעיתים את הריקוד.

המילים אינן קשורות לשיר מהאופרה - שם השיר נקרא "כסף יש?", והמשרתת אומרת למשרת: "אם יש לך כסף, אתחלת אתך", והוא עונה - "יש לי, יש לי". שם הריקוד, "הרימון", אינו קשור לאופרה. מסופר שזאב חבצלת פשוט ראה עץ רימון מחלון ביתו ונתן שם זה לריקוד.

הגילוי של המקור של "כד אל כד" דמה לסיפור בלשי. למדתי את הריקוד בחוג של **איריס אבנר**. התפלאתי שריקוד כה חינני, עם מנגינה מקסימה, אינו נרקד יותר. התעניינתי לגבי מקור המנגינה, והגעתי לאמירות סותרות: אפגני, תורכי.

סצנה מהסרט "ארשין מאל אלן"

הסרט "אם לא זאת, אז אחרת"

יענקלה לוי מוביל את "כד אל כד"

בריקוד "אשכולית" המילים העבריות הן שיר אהבה ונעורים,
שעה שהשיר הארמני שונה לחלוטין - זהו שיר לאומני
הקורא לנקמה.

יום אחד הגעתי מוקדם לעבודה, וישבתי לנגן בחליל לפני עיסוקי היום, ובין היתר ניגנתי את מנגינת "כד אל כד". לפתע באה אליי המנקה במשרד, כולה נרגשת, וסיפרה לי ששמעה את המנגינה במשפחה. הסתבר שהמנקה הגיעה מאזרבייג'ן, והמנגינה היא מאופרטה אחרת של חאג'יבוקוב – "אם לא זאת אז אחרת".

האופרה מספרת על נערה צעירה המחוטנת על ידי אביה עם סוחר זקן ועשיר תמורת כסף. גם כאן מילות האהבה, שנכתבו לשיר בעברית על ידי **משה גיורא אלימלך**, אינן קשורות למקור. באופרה, הנערה והמשרתת שלה מוכיחות את הסוחר הזקן על רצונו להתחתן עם צעירונת.

גם כאן, רשות הסרטים של אזרבייג'ן הפיקה ב-1956 קומדיה מוסיקלית "אם לא זאת אז אחרת", וכשנתיים אחר כך נכתב השיר הישראלי.

מעניינת העובדה שבסרטון ההדרכה של "רוקדים" וגם בתקליט של **להקת "דמול"**, המבצעים את השיר, מצוין שהלחן תורכי. לצערנו יענקלה לוי אינו איתנו כדי לברר, אך **יואב סידי ואורלי שחר** ציינו שהוא נהג לחקור על המנגינות איתן עבד. בהינתן שחאג'יבוקוב שילב באופרות שלו גם מנגינות עממיות, וכל אזור אזרבייג'ן-פרס-תורכיה הם מרחב תרבותי אחד, אמירתו של יענקלה שהמנגינה היא תורכית אינה מופרכת לחלוטין.

אל מדברי

גם מנגינת ריקוד זה (1977) של **בנצי תירם** (<https://bit.ly/3GGc56R>) מקורה באזרבייג'ן. מילות "הד מדברי" (שם השיר הישראלי) של **בנימין אביגל** אינן קשורות כלל למקור. השיר המקורי מהלל את פועלי תעשיית הנפט – "נוציא את הנפט היכן שאינו מתחבא, במעמקי האדמה ועל קרקעית הים, ונרווה את אזרבייג'ן המולדת". גם כאן מקור המנגינה של השיר הישראלי מצוין כ"עממי" – אחד ה"מלחינים" הפוריים בהיסטוריה.

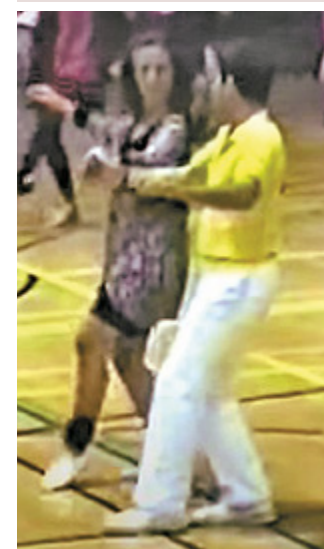
אשכולית

הריקוד של **דודו אדרי "אשכולית"** (1980) (<https://bit.ly/3qoo3Mv>) קשור גם הוא **בזאב חבצלת**, אשר כתב את המילים העבריות. הפעם מדובר בשיר ממדינה קווקזית אחרת – ארמניה. גם הפעם המילים העבריות הן שיר אהבה ונעורים, שעה שהשיר הארמני שונה לחלוטין. הוא מדבר על גיבור ארמני לאומי שנמק בכלא התורכי בסוף המאה ה-19, והשיר קורא לצאת ולנקום בתורכים. כיצד נחשף זאב חבצלת למנגינה? גם כאן משער בנו שהדבר קשור בביקורו בברית המועצות.

יואב סידי סיפר שב-1947 הכין זאב חבצלת עם להקת **בית אלפא** שלשה ריקודי חג לכנס דליה השני: "חג", "אשכולית" ו"הרימון" שנרקדו עם פירות בידיים. כמו כן הזכיר גם את "הר וקר" אשר חובר למנגינה טְטָרִית (עם בברה"מ הפזור מהקווקז ועד למונגוליה וסין). כך שישנו כאן נושא מעניין של זיקתו של זאב חבצלת למנגינות של עמי ברה"מ, ומדוע העדיף מנגינות אלה על מנגינות מקומיות. ייתכן והצליל האוריינטלי של מנגינות מדרום בריה"מ קסם לו.

מחול גרוזיני

הריקוד "מחול גרוזיני" (1991) של **מושיקו יצחק הלוי** (<https://bit.ly/3zSlrtu>) אינו מבוסס על מנגינה גרוזינית. המנגינה הולחנה על ידי מושיקו עצמו. עם זאת, מושיקו סיפר שבצעירותו למד בסטודיו לבלט של **מאיה ארבאטובה**, ובמסגרת לימוד ריקודי אופי של עמים שונים נחשף גם לריקודים של עמי הקווקז. בפרט, הכיר גם את "לְזִינְקָה" (אין הכוונה לריקוד זוגות רוסי בשם זה המופיע ב"רוקדים") – ריקוד קווקזי המדגיש רוח לחימה, ורוח זו מושיקו יצק גם למנגינה הנמרצת וגם לריקוד עצמו.

דודו אדרי מדגים את "אשכולית"

שיר מגרש את החושך

הריקוד "שיר מגרש את החושך" (1992) של **רוני סימן טוב** (<https://bit.ly/3GrJr9i>) מבוסס על ביצוע של **חוה אלברשטיין**, שגם כתבה את המילים העבריות, אך מקור המנגינה הנו שיר גרוזיני "גוגולי גוגולי", המדבר על נערה יפה שהבחור יכבוש את ליבה בכך שיהיה פועל מצטיין.

השיר הוקלט בארץ על ידי רביעיית "קולן" של יוצאי גאורגיה, וגם על ידי **חדווה ודוד**. לשיר חיבר **יואב אשיראל** ב-1973 רקוד זוגות. יואב היה מהראשונים שלא נרתע מלחבר ריקודים לשירים לא ישראלים, בשפה זרה. ריקוד זה נזנח לטובת הריקוד של רוני סימן טוב.

דבקה אילון, ופעמי תמוז

אנו מגיעים למאה ה-21. **אילן סוויסה** חיבר את "דבקה אילון" (<https://bit.ly/3Fr7K5Z>) ב-2013 למנגינה צ'רקסית (אדיגית, בשפתם). הצ'רקסים חקדים למנגינה זו את ריקוד ה"לפריסה", ממשפחת ריקודי ה"לזגינקה".

אילן סיפר לי שבעת לימודיו בצפת פגש צ'רקסים מריחאניה וכן יש לו ידידים מכפר כמא הסמוך לכפר תבור בו הוא מרקיד, ושהוא התלהב מריקודיהם. הריקוד של אילן שואב מהריקוד המקורי את הסגנון והמרץ, עם תנועות הידיים והרקיעות. אילן קרא לריקוד "דבקה אילון" על שם בנו. לדעתו, על אף שלריקוד יש גם מאפיינים ישראליים והוא מיועד לקהל ריקודי עם ישראלים, הוא תופש את "דבקה אילון" כריקוד עמים.

נראה שהאופי האוריינטלי של הלחנים מאזור הקווקז קסם לכותבי השירים בארץ, שבמקרים רבים לא טרחו לציין את מקור המנגינה.

"דבקה אילון"

בעוונותי, אני מכליל בכתבה זו גם את "פעמי תמוז" (<https://bit.ly/31TZfCz>) ריקוד שלי מ-2021, שהוא בתחילת דרכו. המנגינה "של אחו" של ארז נץ מקורה בקווקז. כאשר **גדי ביטון** הציע מנגינה זו לתרגיל כוראוגרפיה בקורס מדריכים, לא ידע כנראה על הקשר הקווקזי.

כשחיפשתי גרסאות למנגינה, התחילו לצוץ לי סרטונים מחתונות מכל רחבי הקווקז! הסתבר שבארמניה הוא ריקוד לאומי ממש, אף שהאזרים טוענים שזה שלהם, וגם בגאורגיה, צ'צ'ניה

ותורכיה רוקדים לצלילי ה"של אחו". בארץ הריקוד מוכר היטב בקהיליית יוצאי גאורגיה, ואפילו מופיע בסצנת הסיום של הסרט "חתונה מאוחרת", שם **מוני מושנוב** רוקד בחתונת בנו. אני שאלתי מהריקוד המקורי את תנועות הידיים המסמלות נשר, אך בשאר הפרמטרים בעיניי זהו ריקוד ישראלי לכל דבר, למוסיקה המקובלת באחת מעדות ישראל. מעניין שיש אנשים האומרים לי שזהו ריקוד עמים, כך ש"פעמי תמוז" נוגע שוב בעצב החשוף של השאלה "מהו ריקוד עם ישראלי".

"פעמי תמוז"

מאמר זה סקר כמה ריקודים אשר מנגינותיהם חלחלו לאורך השנים מן הקווקז אל ריקודי העם הישראליים. חלקם נשארו כמנגינות, ולחלקם חוברו מילים עבריות והן הפכו לשירים ישראליים. נראה שהאופי האוריינטלי של הלחנים מאזור הקווקז קסם לכותבי השירים בארץ, שבמקרים רבים לא טרחו לציין את מקור המנגינה.

סיכום

מאמר זה סקר כמה ריקודים אשר מנגינותיהם חלחלו לאורך השנים מן הקווקז אל ריקודי העם הישראליים. חלקם נשארו כמנגינות, ולחלקם חוברו מילים עבריות והן הפכו לשירים ישראליים. נראה שהאופי האוריינטלי של הלחנים מאזור הקווקז קסם לכותבי השירים בארץ, שבמקרים רבים לא טרחו לציין את מקור המנגינה.

סביר שהרשימה אינה מלאה, והיא גם לא מכסה אזורים סמוכים כמו אוזבקיסטן ("מי יתנני עוף", "בבוכרה היפה", "עץ הרימון", "ריקוד הכד" ואחרים). מעבר למלאכה הבלשית המרתקת של גילוי מקורות השירים, חוזרת ועולה השאלה של הגבולות בין "ישראלי" ללא ישראלי. האם "אשכולית" הפך לפחות ישראלי אחרי שגילינו שהמנגינה היא ארמנית? האם העובדה ש"שלאחו" נירקד בחתונות בארץ הופכת את הריקוד לריקוד עדות ישראלי, או שהוא עדיין ריקוד לא ישראלי כיוון שהמנגינה מחו"ל? בכל מקרה, אזור הקווקז העשיר את עולם ריקודי העם הישראליים בכמה וכמה ריקודים יפים, ונותר לנו רק ליהנות מהם עוד ועוד.

תודות

אני רוצה להודות ליואב סידי, אורלי שחר, יובל חבצלת, ניר דן, מאיר כהן, אילן סוויסה ואחרים, אשר הוסיפו דעות ופרטי מידע במסגרת שיחות ודיוני פייסבוק סביב נושאי הכתבה.

קישורים

כתבת ויקיפדיה על הקווקז (ומקור המפה): <https://en.wikipedia.org/wiki/Caucasus>

מקור ה"רימון": <https://youtu.be/kYgVCX4Xiog>

מקור ה"כד אל כד": https://youtu.be/z_omnV00y7I?t=1775

ענקלה לוי רוקד: <https://www.facebook.com/photo/?fbid=4357163179373&set=a.4357134698661>

מקור "הד מדברי" - "שיר פועלי הנפט": <https://youtu.be/gUJySNKC8Pc>

מקור ה"אשכולית": <https://youtu.be/c5V7VOJfNQ0> (ערוץ של רחל פורמן קומלוש), <https://youtu.be/-NwV--NYUGc>

"גוגולי גוגולי" בביצוע להקת "קולן": <https://youtu.be/IVZJfIWJMrE>

ריקוד צ'רקסי "לפריסה": <https://youtu.be/AZ0iu1oUbDo>

ריקוד "שלאחו" בסרט "חתונה מאוחרת": https://youtu.be/_Kgm-kliuKA?t=21

רשימת מאות שירים מעוברתים ומקורם: <https://bit.ly/3nj98kT>

דוד בן אשר

ספרים רבותי ספרים...

על ספרים חדשים בהקשר של ריקודי עם

1. הרקדה ישראלית בהשראה יהודית

ספרים רבים ומאמרים אין ספור נכתבו על ריקודי העם הישראליים, אולם ספר כזה לא נכתב עד היום, חריג בעוצמתו, תוכנו וייחודו במסכת הרחבה של תחום המחול הזה.

ריקודי עם ישראלים שונים ומיוחדים בהשוואה לריקודי עמים של ארצות העולם, הוויכוחים והדעות הרבות בין המומחים מציגות את ריקודי העם הישראליים באור שונה ואחר, בין הפוסלים את הגדרתם בכלל כריקודי עם ופולקלור לבין המסמנים אותם כטרנד המאפיין את הוויית הארץ שלנו והופך אותם למשהו ייחודי-לאומי-עממי בעל זהות מיוחדת של עם ישראל המתחדש.

האקלקטיקה והמגוון העצום של צעדי הריקוד, מגוון המוסיקה, השירים, (לרבות שימוש במוסיקה בינלאומית), התנועות, כאילו אין בהם את הייחוד הלאומי, אולם אולי דווקא ה"חוסר אחידות" הזה יוצר את המיוחדות והאחידות שכבר אפשר לקרוא לה ריקוד עם ואולי גם פולקלור ייחודי ישראלי.

ועל מנת לפתוח את הסוגייה הזאת להיבטים נוספים, להוסיף להגדרה של ריקודי העם שלנו את התואר "ריקוד עם", הופיע הספר החדש הזה, "הרקדה ישראלית בהשראה יהודית", נדבך נוסף להפיכת הריקודים שלנו למשהו אופייני של העם היושב בציון.

ד"ר שמואל סעדיה כותב הספר, עו"ד במקצועו ובעצמו רוקד שנים רבות, מומחה לזכויות אדם וברקורד שלו 8 ספרים ופעילות ציבורית ענפה לרבות חברות במועצת העיר הרצליה.

זהו, כאמור, ספר מיוחד במינו העוסק בקשר בין ריקודי העם הישראליים והמסורת היהודית בהיבטים רבים. בנוסף לתכנים המקצועיים מובאת בספר גם מערכת ההיכריות האישיות של הסופר, מסכת קשרים מעוררת השתאות במגוון דמויות ציבוריות של מדינת ישראל.

ספר מיוחד
במינו העוסק
בקשר בין ריקודי
העם הישראליים
והמסורת היהודית
בהיבטים רבים.

השותפים לספר משמאל משה תלם, אביגדור קהלני, שמואל סעדיה, מושיקו הלוי, אבי פרץ

עוד שמואל סעדיה רוקד עם מושיקו וירון כרמל בערב השקת ספרו

חברו לעריכה והייעוץ המקצועי מספר כוריאוגרפים ומרקידים בישראל, ביניהם **מושיקו הלוי, שלמה ממון, משה תלם, אבי פרץ, ליאור כהן** ועוד רבים וטובים בסקירות יצירתיות ואישיות.

שמואל סעדיה על הספר:

הספר שלי מבקש לבחון ולהציג לקורא את הקשר והזיקה בין ריקודי העם הישראליים לבין מקורות המורשת היהודית ובכלל זה התורה, הנביאים, הכתובים, הפיוטים, התפילות, המזמורים.

בספר ניתן למצוא סקירה מקיפה של השירים הנרקדים שחוברו להם ריקודי עם ואשר מקורם מבוסס על המורשת היהודית, כמו שיר השירים ותהילים, שהעניקו שפע כמעין המתגבר. כל זאת תוך מחקר לשאלה האם הושפעו מחברי הריקודים בבחירת השירים הנרקדים מהמקורות, והאם יש זיקה בין התכנים היהודיים לתנועות הריקודיות. מהי ההשפעה התרבותית מבית אבא על חיבור הריקודים.

הספר בוחן כיצד יהודים חילוניים במובהק כמו **יואב אשריאל** או **משה תלם**, הושפעו מהמקורות למרות היותם חילונים בתפיסת עולמם.

בספר סקירה נרחבת של "דור הנפילים" המייסדים של תנועת ריקודי העם וזיקתם למורשת היהודית המופלאה.

ספר עב כרס, 705 עמודים, גדוש דוגמאות וסיפורי חיים. **שמואל סעדיה** לוקח ריקוד שחובר לשיר מסוים, ומקשר את מילות השיר לקטע מן המקורות. בכך קושר את הריקוד לציוטים מהמקור אליו הוא מתחבר. ואם את הריקוד אינו קושר, אזי את השיר של הריקוד הוא קושר למקורות היהודיים.

בריקודי במה של להקות הריקוד בארץ, יוצרים הכוריאוגרפים מופעי פולקלור כמו ריקודי קציר, עבודת אדמה, חתונות יהודיות, ריקודים חסידיים, בניית הארץ, דבקות ערביות, הווי ישראלי מיוחד וכו'. בריקודים אלה מנסים הכוריאוגרפים לשלב תנועות ומעמדים התואמים את אופי השיר וגם את מילות השירים והרקעים האוטנטיים.

לעומת זאת בריקודי העם לציבור מחובר ריקוד לפי שיר כלשהו, אך למעשה ברוב המקרים אין קשר בין התנועות והצעדים למילות השיר. מן הטעם הזה גם בספר זה לא ניסה הסופר למצוא קשר בין הצעדים בריקוד למורשת ולמקורות היהודיים. ההקשר שמצא הסופר הוא רק בין מילות השירים אל המקורות היהודיים. החיבור בין השיר לריקוד הנו מקרי ורק ההקשר בין השיר למקורות הוא הקשר החזק והמעניין. הבחירה של הריקודים/שירים בספר זה תואמת את הרעיון של ההקשרים בין השירים למקורות וכן ההקשרים שבין השירים לריקוד שחובר להם (אבל כאמור אין קשר בין הריקוד למקורות).

"הספר שלי מבקש לבחון ולהציג לקורא את הקשר והזיקה בין ריקודי העם הישראליים לבין מקורות המורשת היהודית ובכלל זה התורה, הנביאים, הכתובים, הפיוטים, התפילות, המזמורים."

בהיבט של הניתוח וההסברים של השירים וקשריהם עם המקורות היהודיים – הספר הוא נכס תרבותי חשוב. ויפה עשה הסופר שהוסיף להסברים הללו גם את המימד הריקודי, מה שמוסיף נופך מיוחד לתוכן הספר כולו.

דוגמאות:

השיר: "עת דודים כלה". מחבר הריקוד: **מושיקו הלוי**. מילים: **רבי חיים סהל**. לחן: עממי. קטע מהשיר: עת דודים כלה/ בואי אל גני/ פורחת הגפן/ הנצו הרימונים/. חלף הגשם/ הסתיו עבר/ קומי רעייתי/ החשק גבר/ ...

אחרי השיר מובא הסבר: מילותיו של השיר – פיוט כשיר אהבה לכלה "מתכתבות" עם שיר השירים ואווירת האביב והתחדשות המעוגנת בשיר, כך "פרחה הגפן, הנצו הרימונים", קומי רעייתי", מקורן בשיר השירים של שלמה המלך.

השיר: "מי האיש". הריקוד: **אליהו גמליאל**. לחן: **ברוך חייט**. השיר: מי האיש החפץ חיים/ אוהב ימים/ אוהב ימים לראות טוב/. נצור לשונך מרע/ ושפתך מדבר מרמה/ סור מרע ועשה טוב/ בקש שלום ורדפהו. הסבר: מילות השיר לקוחות מספר תהילים פרק ל"ד פסוקים י"ג-ט"ו, מיוחס לדוד המלך. טבעי הוא שימצא דרכו אל רחבת הריקודים. כך אומרים חז"ל בתלמוד הבבלי מסכת פסחים דף קי"ז עמוד א'. תנו רבנן: כל שירות ותשבחות שאמר דוד בספר תהילים. רבי אלעזר אומר: כנגד עצמו אמרן, רבי יהושע אומר: כנגד ציבור אמרן... לדוד מזמור – מלמד ששרתה עליו שכונה ואחר כך אמר שירה. השיר מתאר דמותו של אדם הרוצה להימנע מעשיית רע, לעשות טוב ולחתור לשלום.

וכך סעדיה מביא בספר למעלה ממאה ריקודים ושירים עם הסברים ומובאות ממקורות התנ"ך, התלמוד, ושאר מקורותינו. למעלה מ-80 מחברי ריקודים מקבלים בספר קרדיט על ריקודים שחיברו, עם ההסברים הצמודים אליהם. **מושיקו יצחק הלוי, משה תלם, שלמה ממון, אליהו גמליאל, רבקה שטורמן, שרה לוי תנאי, יונתן כרמון, שלום כרמון, אבי פרץ, שלום עמר, מככבים עם הרבה מריקודיהם.**

עוד רבים מסוקרים בספר – בהם **גדי ביטון, גילה פז, רעיה ספיבק, משה אסקיו, צבי פרידהבר, צבי הילמן, טוביה טישלר, ירון בן שמחון, ויקטור גבאי, גיורא קדמן, יענקל'ה דקל, אבי לוי, ישראל שיקר, חיים שריון, רפי זיו, מישאל ברזילי, אבנר נעים, יהודה עמנואל, אלי רונן, מרקו בן שמעון, סעדיה עמישי, שמוליק גוב ארי, זאב חבצלת, תמר אליגור, לוי ברגיל, מאיר שם טוב, ספי אביב, שושנה קופלביץ', ורדית חדד, נורית גרינפלד, פנינה קליין, ירון אלפסי, עופר אלפסי, אלי סגל, ציון אוחיון, יום טוב אוחיון, מירי אקוני, אייל עוזרי, שמעון עשור, בארי אבידן, קובי מיכאלי, בתיה קרונברג, שמעון שוכר, אלעד שטמר, ירון כרמל, תמיר שרצר, יענקל'ה זיו, נפתלי קדוש, איציק בן דהן, מיכאל ברזלי, דב אורבך – רשימה חלקית.**

כל מרקיד זוכה לסקירת קורות חיים תמונה צבעונית ודוגמת ריקוד אחד או יותר, מהרפרטואר שחיבר.

השקה חגיגית ברוב עם נערכה באולם בקיבוץ העוגן, בהשתתפותם של מושיקו ותלם בניצוחם של **ירון כרמל** ו**אלעד שטמר**.

הוקרנו ברכות מיוחדות לאירוע של נשיא המדינה **בוז'י הרצוג**, של **ביבי נתניהו** ועוד שועי הארץ. ברכה מיוחדת נשא במקום השר לשעבר **אביגדור קהלני**, שגם את שיריו רוקדים במקומותינו.

דמויות בחייו של שמואל (שמוליק) סעדיה

במארג ההיכרויות של שמוליק, כאיש ציבור, לא נפקד שמם של בכירי ארצנו מכל מגוון התפקידים והסוגים. ראשי ממשלה, שרים, ראשי ערים, משוררים, מלחינים,

במארג ההיכרויות של שמוליק, כאיש ציבור, לא נפקד שמם של בכירי ארצנו מכל מגוון התפקידים והסוגים. ראשי ממשלה, שרים, ראשי ערים, משוררים, מלחינים, אמנים שונים ועוד ועוד. פרק נרחב בספר מביא תמונות משלל קשריו החברתיים והמקצועיים של סעדיה וכן ציטוטים מדבריהם של אנשי המשפט והרוח בישראל.

אמנים שונים ועוד ועוד. פרק נרחב בספר מביא תמונות משלל קשריו החברתיים והמקצועיים של סעדיה וכן ציטוטים מדבריהם של אנשי המשפט והרוח בישראל.

למשל: ראשון המשורר הסופר והיוצר **יורם טהרלב** ז"ל, גיבור ישראל **אביגדור קהלני**, אלוף במיל' ראש המוסד לשעבר **דני יתום**, הרב הראשי לשעבר ישראל **מאיר לאו** (האבא), יו"ר הכנסת **יריב לוין**, צמד הפרברים, **יזהר כהן**, שרת התחבורה **מירי רגב**, שר המשפטים **אמיר אוחנה**, השופט **יוסף חריש**, **סגיב כהן**, **רוחמה רז**, שר המשפטים **פרופ' דוד ליבאי**, הנשיא **יצחק בוז'ה** **הרצוג**, ראש הממשלה **נפתלי בנט**, ראש הממשלה לשעבר **אהוד ברק**, ראש הממשלה לשעבר **בנימין נתניהו**, שר הבריאות לשעבר **ד"ר אפרים סנה**, להקות ריקוד למיניהן מהארץ והעולם, שר החינוך לשעבר **פרופ' אמנון רובינשטיין**, הנשיא **ראובן רובי ריבלין**, **ד"ר אבשלום קור**, **נדיה כהן** - אלמנתו של איש המוסד **אלי כהן** הי"ד, שר החינוך **יואב גלנט**, נשיאת בית משפט העליון **אסתר חיות**, היועץ המשפטי לממשלה **ד"ר אביחי מנדלבליט**, שרת הפנים **איילת שקד**, מפקד חיל הים האלוף במיל' **צ'יני מירום**, שר הבטחון לשעבר **פואד בן אליעזר** ז"ל, מפכ"ל המשטרה **רוני אלשיך**, **יוסי כהן** ראש המוסד, שר הכלכלה **פרופ' שמעון שטרית**, שר הבטחון לשעבר **עמיר פרץ**, נשיא בית משפט העליון **מאיר שמגר**, ראש עיריית תל אביב **רון חולדאי**, שר האוצר לשעבר **משה כחלון**, חברת הכנסת **אורלי לוי אבקסיס**, המשורר **ארז ביטון**, תא"ל **אפי איתם**, **יעקב אחימאיר**, שר המשפטים **גדעון סער** ח"כ, שר החוץ **יאיר לפיד** ח"כ, הסופר **אלי עמיר**, השר **יאיר צבן**, העיתונאי והכתב הכלכלי **נחמיה שטרסלר**, שר האוצר **ישראל כץ**, מר **מאיר קונינסקי**, ראש עיריית כרמיאל, **ארנון בר דוד**, יו"ר ההסתדרות, ראשי עיריות רעננה, הרצליה והוד השרון - מר **חיים ברוידא**, מר **משה פדלון** ומר **חי אדיב**, שר התפוצות **ד"ר נחמן שי**, **מוטי אשכנזי**, נשיאת בית משפט העליון גב' **דורית בייניש**, שר המשפטים לשעבר **פרופ' יעקב נאמן** ז"ל, נשיאת בית משפט העליון **מרים נאור** ז"ל, היועץ המשפטי לממשלה עו"ד **יהודה ויינשטיין**, נשיא בית משפט העליון **פרופ' אהרון ברק**, נשיא בית משפט העליון **ד"ר אשר גרוניס**, השר לבטחון פנים מר **עומר ברלב** ח"כ, השרה להגנת הסביבה **תמר זנדברג** ח"כ, המפכ"ל **יעקב שבתאי**, טל ברודי, **מיכאל בר זוהר** - וזו רשימה חלקית.

כמו כן מובאות תמונות של ידוענים פחות אבל לא פחותים בחשיבותם, ביניהם ראשי עמותות של תרומות לנזקקים, עמותות מזון לנצרכים, רבנים, קציני משטרה, שופטים, אנשי אקדמיה עוד מרוקדים ויוצרים, שגרירים וכמובן המשפחה הפרטית של שמוליק.

2. שלושה ספרי ריקוד לילדים

ספר הריקודים סיפוריקוד

ד"ר לוי ברגיל, הדוקטור לריקודי ילדים, מציג יצירה מיוחדת במינה בתחום התמחותו - ספרי ריקודי ילדים. כבר 35 שנה שליו עוסק בתחום המיוחד הזה של הרקדת ילדים, והוא מתפרס על פני מרחב תחומי משנה - מעשיית הדוקטורט, דרך הדרכת ילדים, הדרכת מורים ומדריכים, חיבור ריקודים, הנחייה מקצועית, ולאחרונה, כאמור, כתיבת ספרי הרקדה לילדים.

ב-2016 הוציא ברגיל את הספר "אמנות הדרכת ריקודי ילדים" - ריקודי ילדים בקצב הזמן. זהו ספר הדרכה מקיף (192 עמודים) העוסק במגוון הסוגיות של תכנון, אפיוני האוכלוסייה, אקלים חברתי, בעיות בטיחות, ארגון השיעור, חוויה לימודית וחברתית, התמודדות עם ילדים בעלי צרכים מיוחדים, כתיבת ריקוד ומתודולוגיה של הלימוד, אפיוני הגילים השונים, וכמובן הריקודים עצמם כערך חברתי, נפשי, פיזי.

ועכשיו 3 הספרים החדשים - יצירה הוליסטית שימושית חדשנית במחשבה ובתוכן.

"זהו ספר
במתכונת ספר
ילדים, מאויר
וצבעוני, גם לימודי
וגם חווייתי,
במטרה להנגיש
לילד את הריקוד
דרך כל החושים.
זהו כלי עזר
למדריך ולמורה
ללימוד הריקוד."

מספר ד"ר ברגיל:

"זהו ספר במתכונת ספר ילדים, מאויר וצבעוני, גם לימודי וגם חווייתי, במטרה להנגיש לילד את הריקוד דרך כל החושים. זהו כלי עזר למדריך ולמורה ללימוד הריקוד.

הספר הראשון נקרא "סיפוריקוד" (סיפור ריקוד) – "מסיפור מרתק לריקוד מספק". את הספר הזה כתבתי יחד עם **קרון בקר** והמאייר **בעז קריספין**. לקחתי שיר ילדים מוכר למשל "אדון חרדון" של **לאה נאור ונחום היימן**. נתתי קטע של הסיפור אותו קוראים לילדים, ותוספת הערות של מה למדנו מהסיפור הזה. בהמשך מתוארים צעדי הריקוד על פי כללי כתיבת ריקוד. לצד הכיתוב בעמוד נפרד יש ציור צבעוני של החרדון המשעשע. מצורף לדף הכיתוב, ברקוד של השיר ובו סרטון הדגמת הריקוד מלווה בשיר המקורי המותאם לתנועות הריקוד. המדריך מצלם את הברקוד ומשמיע את השיר המוקרן בטלפון שלו. הדגמת הריקוד על הצעדים שלו נעשים עלי ידי, בסיוע רקדנים. השלמות הזאת של הראייה, השמיעה, התנועה והציור מקנים שמחה, עניין והנאה צרופה.

הספר השני נקרא: "ריקודיקלומשחק" (ריקוד דיקלום משחק). כתבתי אותו עם **ד"ר עידית סולקין וד"ר חנה ניצן**, מומחיות למוזיקה וחינוך. גם כאן סיפור ושיר וריקוד וברקוד לצפייה והאזנה לשיר ולריקוד.

ספר שלישי: ריקוד דיקלום משחק – חגים לאורך השנה. ריקוד לכל חג עם השיר שלו כמו למשל "בראש השנה" של **נעמי שמר**, "בסוכה שלנו" של **לאה נאור ומשה וילנסקי** או "כך הולכים השותלים, לט"ו בשבט וכו'. בכל ספר 10 ריקודים, שכולם חוברו על ידי כאמצעי חווייתי והם מתקבלים בהתלהבות ושיתוף פעולה על ידי ילדי הגנים בהם מופעלת תכנית הלימודים שלי."

לוי ברגיל (60), נשוי לאיילת, מרקידה מקצועית, ואב לשתיים, הוא בוגר וינגייט לחנ"ג, ודוקטור לריקודי ילדים, ככל הנראה יחידי בישראל עם דוקטורט כזה, אולי גם בעולם. ההתמחות היא בהפחתת אלימות בבתי ספר באמצעות תנועה וריקוד ובניית אקלים חברתי חיובי במודל ייחודי.

חיבר עד היום כ-700 ריקודי ילדים אשר נלמדים בארץ ובעולם. הוא בעלים של חברת "רוקדים בגיל" – חברה המפעילה ריקודי ילדים ב-150 גני ילדים מאשקלון עד נתניה ובכמה בתי"ס יסודיים. מעסיק 15 מדריכים מוסמכים שפוקדים את הגנים הללו פעם או פעמיים בשבוע. התוכנית מאושרת על ידי משרד החינוך ומופעלת על ידי הרשויות המקומיות או בגנים פרטיים. ניתן להעריך כמה אלפי ילדים בכל שנות העבודה האלה נחשפו לריקודי העם שלנו והם אולי העתודה שתבטיח את המשכיות התרבותית הזאת בישראל.

הריקודים של ד"ר ברגיל: <https://bit.ly/3ByUPi8>

בקהילות יהודיות בעולם, כבר 30 שנה רוקדים הילדים בערבי שישי את הריקודים שלו. לוי מספר על ביקור-הדרכה שלו בברזיל כשלפתע, בעת הדרכת המבוגרים, נכנסו 150 ילדים לאולם והופיעו בפניו בשני ריקודים שלו, מופעים שלממש.

הוא משמש בווינגייט כמרצה מן המניין בריקודים לגיל הרך ולבתי הספר ושנה א' בריקודי עם בווינגייט. לאחרונה אף מדריך ומחבר ריקודים לגיל השלישי בדור מוגן. הוא מקיים חוג ריקודים למבוגרים בהוד השרון, עיר מגוריו, וגם מקיים מדי שבוע, בשעות הבוקר, ריקודי עם לגיל השלישי בפארק בהוד השרון.

ספר רביעי לריקודי ילדים, בדרך.

לוי ברגיל עם ספריו

ריקוד החודש

להאמין

אני בשנות ה-40 לחיי. רוקד (מגיל 13 בערך), מרקיד, מנחה סדנאות ריקוד ברחבי העולם ומחבר ריקודים כ-30 שנה...

חי במלבורן אוסטרליה ומפעיל 3 חוגים שבועיים דרך עמותת Nirkoda-Melbourne. אחת לשנתיים, במסגרת העמותה מתקיים קמפ Nirkoda בו משתתפים מחברי ריקודים מהארץ.

אל ריקודי העם נמשכתי בנערותי עת הייתי מסתובב בחוף ימה של אשדוד ונתקל בהרקדות החוף החינמיות מטעם העיריה. הוקסמתי מהשילוב של מוסיקה עברית, האהובה עליי עד מאוד, עם קבוצת רוקדים המבצעים את אותם הצעדים בדיוק, והעובדה שלכל שיר יש צעדים שונים משלו. החלטתי שגם אני רוצה לקחת חלק בזה (עד אז בתור ילד צעיר הייתי פעיל בחוגים של ריקודים סלוניים).

התחלתי להגיע אל חוגי המתחילים באשדוד שנערכו על ידי **דידי דוש** ז"ל ו**ז'ק אוהיון** יב"ל. אט אט התחלתי להשתלב וללמוד. הצמאון בער בי לדעת וללמוד עוד ועוד, עד שגיליתי שיש חנות לריקודי עם ברחוב הארבעה 10 בתל אביב. אחת לתקופה הייתי נוסע לשם ורוכש קלטות וידאו, כדי שאוכל ללמוד עוד ועוד... הקלטת הראשונה שרכשתי הייתה של ריקודי דבקה.

בתחילת שנות ה-90 פתח **גדי ביטון** חוג באשדוד, וכמובן הצטרפתי גם לחוג זה. גדי הציע לי בזמנו להצטרף לצידו, להיות לו לעזר וכך ללמוד ולהתנסות בעבודת המרקיד.

שלוש שנים הייתי לצידו ולמדתי המון. התאהבתי "במלאכה" וניצת בי ניצוץ קטן שהחל לבעור בי - לחבר ריקודים משלי.

ב-1997 חיברתי את ריקודי הראשון - "כח להמשיך" (לשירו של **בועז שרעבי**) תחת הדרכתו והנחייתו של גדי. בשנת 2000 יצאתי לדרך עצמאית והתחלתי להרקיד בבתי ספר, חוגים אחר הצהריים וחוג ערב קטן באשדוד. בשנת 2009 הצטרפתי אל שגיא עזרן חברי הטוב, והרקדתי בחוג ביהוד. באותה שנה הייתי ממקימי "רוח נעורים" - קבוצה שדגלה בקירוב וצירוף של צעירים וצעירים ברוחם מכל רחבי הארץ אל תנועת ריקודי העם, וקיימנו אירועים שונים וסדנאות שמטרתן צירוף צעירים אל ריקודי העם, שילובם המהיר מבחינת רפרטואר, ובעיקר המחשבה איך לגרום להם להישאר לאורך זמן, מה שנקרא "יצירת דור העתיד".

בשנת 2010 נסעתי לקמפ במלבורן, אוסטרליה "נדלקתי" על המקום, והחלטתי להישאר ולחיות שם. עד היום אני פעיל בתנועת ריקודי העם המקומית במלבורן, דרך עמותת Nirkoda.

האני מאמין שלי כמדריך - שילוב של כל הסגנונות מכל הזמנים ולכל הרמות. חידוש ויצירת עניין כל הזמן. תוך שימור ומתן כבוד לריקודי הנוסטלגיה שעליהם גדלנו.

שרון אלקסלסי

האני מאמין שלי כמדריך - שילוב של כל הסגנונות מכל הזמנים ולכל הרמות. חידוש ויצירת עניין כל הזמן, תוך שימור ומתן כבוד לריקודי הנוסטלגיה שעליהם גדלנו.

ככוראוגרף אני משתדל לחבר ריקודים שיהיו יחסית פשוטים ו"אפשריים" עבור כולם, תוך יצירת חלק מעניין שלא נראה קודם, על מנת להבדיל את הריקוד משאר הריקודים הקיימים, ושעדיין יהיה מעניין עבור קהל הרוקדים.

אני בעיקר אוהב כאשר השיר "מנחה" אותי באמצעות מילים שניתן לתרגם לצעדים כמו "לחבק אותך", "לרוץ" "מתפלל" ועוד....

עד היום חיברתי למעלה מ-80 ריקודים. אני אוהב לשתף פעולה עם כוריאוגרפים אחרים - מה שנקרא בבחינת שילוב רעיונות ולמידה מהאחר. הריקודים שלי נמצאים כאן: <https://bit.ly/34CyLGE>

התקופה האחרונה שבה רקדנו פחות והיינו יותר סגורים בבית, זאת תקופה שהביאה אותי להרבה מחשבות בתחום היצירה. התעכבתי רבות על כל שיר ושיר וחיפשתי את "הצעד המתאים" מבלי להתפשר, ואני כבר לא יכול לחכות שנהיה מאחורי זה, ולחלוק איתכם את הריקודים החדשים שחיברתי.

נתראה ברחבה!!

על הריקוד

את השיר "להאמין" קיבלתי במהלך הסופ"ש לפני צאתו, עם המלצה שמדובר בשיר שקט, מרגש ונוגע.

בדרך כלל אני משתדל לא לגעת בריקודי עם במהלך הסופ"ש, אלא להקדיש את זמני למשפחה. בטח לאחר כמה ריקודים שקטים שהוצאתי כבר, והרצון שלי להתעסק יותר בריקודים קצביים "ומעוררים" יותר.

לאחר שהבנתי שמי ששר את השיר עבור **דולי ופן** (מחברי השיר ומלחיניו) הפעם, הוא הזמר האהוב עלי **עידן רייכל**, החלטתי בכל זאת לא לחכות, ומייד להאזין לו ולראות אם אני מתחבר אליו מבחינת חיבור ריקוד.

מייד משמיעה ראשונה, תפס אותי הביצוע המושלם של **עידן רייכל** שהשתלב מצויין עם הלחן המרגש והמילים שמסמלות תקווה, במיוחד בתקופה הקשה שעברנו (ועדיין עוברים) עם הנגיף וכל הסובב אותו.

תוך דקות ספורות הצלחתי להעמיד תבנית של ריקוד קליל, פשוט וזורם, שבראש מעייני היה לחבר ריקוד המיועד עבור כל רמות הרוקדים ושהצעדים "לא יפריעו" לזרימת השיר.

כשהתעמקתי יותר במילים, מצאתי לשמחתי שיש משפטים בשיר שניתן לתרגמם לצעדים - מה שבעיני, כמחבר ריקודים, מאוד אסתטי ומייחד את הריקוד עוד יותר. שילבתי בתבנית המקורית שחיברתי, עד שהייתי מרוצה מהתוצאה הסופית.

לדוגמה:

בחלק הראשון, במשפט "הוא תמיד מחכה" - עוצרים את זרימת הריקוד ומחכים על ידי ביצוע של העברת משקל במקום, לפני שמייד ממשיכים לחלק הבא.

במרכז המעגל

שרון אלקסלסי עם תמיר שלו

68-65 העבת משקל לימין ולשמאל; סגירת ימין על יד שמאל; שהייה.

חלק ב': פנים למ"מ; התקדמות נכ"ש.

4-1 העברת משקל לימין ולשמאל תוך הרמת הידיים למעלה לצדדים; משקל לימין; שהייה.

8-5 שיכול בשמאל מאחורי ימין; פתיחה בימין ימינה; שיכול בשמאל לפני ימין; פנייה שמאלה על רגל שמאל. מסיימים עם כתף ימין למ"מ.

12-9 2 פסיעות החל בימין עם כ"ש בסיומן פניה ימינה (כתף שמאל למ"מ); העברת משקל לימין כלפי ח"מ; שהייה.

16-13 סיבוב ורבע שמאלה כלפי מ"מ בשלושה צעדים החל בשמאל; שהייה.

20-17 שלושה צעדים כלפי מ"מ החל בימין ופנייה ימינה (גב למ"מ); שהייה.

24-21 שלושה צעדים לאחור כלי מ"מ החל בשמאל

בתחילת הפזמון - "להרגיש בלי לגעת" - הידיים יוצאות החוצה עם שהייה, כאילו רוצות "לגעת".... במהלך הפזמון - "לחבק חזק בידיים" - ידיים צמודות באלכסון לחזה בתנועת חיבוק, לפני היציאה החוצה לסיום החלק.

לשמחתי התוצאה הסופית התקבלה באהדה והערכה במרבית ההרקדות בארץ, והריקוד אף התפשט ברחבי העולם בהרקדות בדרום אמריקה, ארצות הברית, אירופה ועוד....

להאמין

משקל: 4/4

צורה: מעגל

מבנה: בית אחד, 2 חלקים

חלק א': אחיזה רגילה, פנים נכ"ש; התקדמות נכ"ש.

1-4 שלושה צעדים לפנים החל בימין; שיוף בשמאל לפנים.

8-5 צעדת כפיפה בשמאל לפנים; פסיעה במשאל לאחור; שהייה.

12-9 פסיעה בימין לאחור; העברת משקל לשמאל תוך פנייה למ"מ; שיכול בימין לפני שמאל שמאלה; שמאל במקום מאחור.

16-13 סיבוב ימינה על ק"מ בשתי פסיעות; העברת משקל לימין ולשמאל.

19-17 ימין ימינה על ק"מ; שמאל בשיכול מאחורי ימין; ימין ימינה תוך פניה ימינה-לאחור

22-20 כמו 19-17 החל בשמאל שמאלה נכ"ש. מתחילים כהגב למ"מ ומסיימים עם הפנים למ"מ.

24-23 העברת משקל לימין ולשמאל.

28-25 שיכול בימין לפני שמאל שמאלה תוך התרוממות; שהייה; חזרה לשמאל מאחור; פתיחה בימין ימינה.

32-29 שיכול בשמאל לפני ימין ימינה; שהייה; סיבוב ימינה על ק"מ בשתי פסיעות החל בימין.

64-33 כמו 32-1

כשהתעמקתי יותר במילים, מצאתי לשמחתי שיש משפטים בשיר שניתן לתרגמם לצעדים - מה שבעיני, כמחבר ריקודים, מאוד אסתטי ומייחד את הריקוד עוד יותר. שילבתי בתבנית המקורית שחיברתי, עד שהייתי מרוצה מהתוצאה הסופית.

29-32 שיכל בימין לפני שמאל שמאלה; שמאל במקום מאחור; סיבוב ורבע ימינה על ק"מ בשתי פסיעות החל בימין.
33-64 עמו 1-32.

הריקוד: <https://bit.ly/3guj6vM>

תוך תנועת "חיבוק" עם הידיים לפני החזה; שהייה.

25-28 שתי פסיעות לפני כלפי ח"מ החל בימין; פסיעה בימין לפני תוך חצי סיבוב שמאלה (מסיימים עם הפנים למ"מ); שמאל שמאלה.

להאמין

מילים: דולב רם, פן חזות
לחן: דולב רם, פן חזות
שירה: עידן רייכל, דולב רם, פן חזות

כל מה שהיה פה ישתנה ממחר
הזמן עוד יתקן את כל מה שכבר נשבר ונשאר
יש מי ששומר את הטוב לידנו
הוא תמיד מחכה
כל מה שהיה פה ישתנה ממחר
אם ננסה

רק להאמין בלי לדעת
להרגיש בלי לגעת
לדבר עם העיניים
גם כשאין לי יותר מה לומר
לשחרר את הרגע
זה טבעי לפחד מהטבע
לחבק חזק בידיים
כל רגע לפני שנגמר

כל מה שהיה פה ישתנה ממחר
הזמן עוד יתקן את כל מה שכבר נשבר ונגמר
כל התפילות, הניסים בחיינו
מתחברים לרגע הזה
כל מה שהיה פה ישתנה ממחר
אם ננסה

רק להאמין בלי לדעת
להרגיש בלי לגעת
לדבר עם העיניים
גם כשאין לי יותר מה לומר
לשחרר את הרגע
זה טבעי לפחד מהטבע
לחבק חזק בידיים
כל רגע לפני שנגמר

עם שגיא עזרן (מימין)
וישראל שיקר (משמאל)

עם דודו ברזילי

מייד משמיעה ראשונה, תפס אותי הביצוע המושלם של עידן רייכל שהשתלב מצויין עם הלחן המרגש והמילים שמסמלות תקווה, במיוחד בתקופה הקשה שעברנו (ועדיין עוברים) עם הנגיף וכל הסובב אותו.

החוויות של המצלמה

קומונע

המיזם להנחלת ריקודי העם בקרב הדור הצעיר

הילה מוקדסי; צלמת: אליסה וולוסניקוב

הדלקת נרות חגיגת

את התרבות הישראלית באופן יצירתי וחדשני ומהווה עבור הצעירים פלטפורמה להרחיב את מעגליהם החברתיים. מעבר לכך, חברי הקהילה "משחזרים" דרכה את זהותם הישראלית ומטפחים אורח חיים בריא בצורה חויתית.

לראשונה בישראל המוני צעירים מתחברים, נהנים ורוקדים ריקודי עם ומחול ישראלי באנגריות סוחפות ובאווירה משפחתית. אנו מקיימים אירועים חגיגיים והרקדות שבועיות בהשתתפותם של צעירים רבים המגיעים מרקעים שונים בחברה הישראלית: סטודנטים, עולים חדשים, דתיים וחילוניים ואף רוקדים ממדינות מגוונות בעולם. חברי קומונע ממשיכים לקיים את החיבור החברתי גם מחוץ להרקדות במפגשים של ארוחות שבת משותפות, סיורים, התנדבויות ועוד.

המיזם פועל בירושלים מעל 4 שנים, ולאחר הישגים מרשימים של המיזם, כדוגמת: פרס "תגלית השנה" מטעם משרד התרבות והספורט וכתבות שפורסמו בתקשורת ובטלוויזיה, עלה הביקוש להגיע לאזור המרכז ולכן הורחבה הפעילות גם לתל אביב. אל צוות קומונע הצטרפה **מלו לניאדו**, חברה יקרה ומדריכה מוכשרת שעלתה לארץ מארגנטינה, ומובילה איתי יד ביד את הקהילה החדשה בתל אביב.

ב-1 בדצמבר 2021 נערך אירוע הפתיחה הרשמי במרכז תל אביב, בו השתתפו מעל 100 צעירים מאזור המרכז ורובם המכריע הם "דור חדש" המצטרף לשורותינו.

הנה כאן כמה תמונות מערב מרגש, מלא באור וצבעים, שופע אנרגיות וחיבורים חדשים.

מגיל 8 אני נושמת, בזכות הוריי היקרים, את תרבות ריקודי העם והמחול הישראלי. בגיל 16 הוכשרתי כמדריכה מן המניין ומאז אני מלמדת בגאווה רבה במסגרות מגוונות בארץ ובעולם.

במרוצת השנים הבחנתי בכמות דלילה ביותר של צעירים במעגל וגבר בקרבי החשש שהתרבות הייחודית הזו תיעלם כליל. זו תופעה תרבותית מיוחדת במינה, שאני נפעמת ממנה כל פעם מחדש.

עד כמה בכוחה לחבר בין אנשים מגוונים לכדי מעגל חברתי אחד, מלא באנרגיות, חיים ושמחה. החלטתי שאני חייבת לפעול כאן ועכשיו, להגשים את החלום שלי: שכל ישראל תצא במחול.

במאי 2017, במקביל ללימודי התואר, ייסדתי את "קומונע" - מיזם חברתי ראשון מסוגו בארץ, שכל ייעודו לחבר בין צעירים דרך עולם ריקודי העם והמחול הישראלי. למעשה, זו ממש קהילה חיה ודינאמית המשמרת

ברכות מצוות קומונע והמייסדת הילה מוקדסי לרגל פתיחת ההרקדה החדשה וחג החנוכה

חברות מקומונע ירושלים הגיעו לאירוע הפתיחה בתל

הפיצו את הבשורה והצטרפו לקסם שאנו יוצרים יחד כל שבוע מחדש!

החוויות של המצלמה

אחיזת ידיים במעגל אחד כקרקע לחיבור בין חברי קומונע

ריקוד מעגל באחיזת ידיים מסורתית

גיבוש והיכרות דרך ריקודי שורות

ריקודי שורות

רוקדות צעירות משתלבות במעגל ועוקבות אחר הילה במרכז המעגל

נפוץ לראות הרבה בנים ברחבה

הנאה שופעת ושמחה מתפרצת

זמן ייעודי במהלך ההרקדה להתחבר האחד אל השנייה

עולים חדשים מכל העולם משתלבים בחברה הישראלית דרך תרבות ריקודי העם

החוויות של המצלמה

רוקדת ותיקה מסייעת בשילוב רוקדים חדשים

רוקדים פרטואר עשיר ומגוון

רוקדים מחייכים בריקודי הזוגות

רוקדות מכירות בזכות קומונע

ריקודי זוגות

ריקודים באווירת חנוכה - תאורת אולטרה-סגול וצבעי גוף

ריקוד לסיום הערב

השורדים - הרוקדים האחרונים בתום הערב

כיבוד מפנק בסימן חנוכה

